

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyszerű és ér-
tekes. — „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, nagyedvűre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 6 lei, kötéseknel engedmény.

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Problema organizării lucrărilor publice

De MIHAIL ENESCU

Director General al Casei Centrale a Asigurărilor
Sociale

Problema organizării lucrărilor publice în
scopul de a folosi cât mai mult lucrătorii re-
prezentă o mare însemnătate, pentru Confe-
rința Internațională a Muncii, pentru urmă-
toarele două considerațiuni:

1. În primul rând se impune organizarea
unei colaborări internaționale pentru problema
lucrărilor publice spre a se putea stabili o co-
laborare continuă nu incidentală, așa cum s'a
practicat până în prezent.

2. În al doilea rând, în ce privește aplica-
rea unui program de lucrări publice trasat în
cadrul național, al fiecărei țări, singur, se im-
pun anume directive unitare pentru toate sta-
tele membre ale acestui for internațional în
scopul ca lucrătorii lor fie folosiți nu numai în
timpuri de prosperitate dar și în epocă de criză
economică și financiară.

Această problemă, de altfel, nu vine pent-
ru prima oară în fața Conferinței Internațio-
nale a Muncii.

Trebue să reamintim că încă din anul
1919 în conferința ținută în acel an la Was-
hington s'a aprobat de conferința noastră o
recomandare în scopul de a se găsi mijlocul
pentru atenuarea șomajului stabilindu-se prin-
cipiul unei coordonări internaționale în ceiace
privește execuția lucrărilor publice.

Deasemenea reamintesc că în anul 1926
în cursul celei de a 8-a sesiune au fost prezen-
tate câteva rezoluții privitoare la această che-
stiune.

Dacă vom examina această problemă numai
pe liniile de directivă generală trebue recunos-
cut că o reglementare internațională poate
prezenta următoarele avantagii:

În primul rând pentru țările tinere al că-
ror utilaj se găsește încă la început poate con-
tribui la o dezvoltare industrială și economică
într'un ritm mai accelerat.

În al doilea rând pentru țările a căror in-
dustrie se găsește dezvoltată pe o scară mai
înaltă și care în mod firesc datorită mașinis-
mului provoacă dificultăți de șomaj din cauza
nefolosirii lucrătorilor au drept consecință
prin această coordonare internațională dacă nu
la suprimarea completă a șomajului, dar cel
puțin la diminuarea lui.

În ceea ce privește cadrul național proble-
mă ce nu-am propus a trata și susține socotesc
ca foarte folositor a se avea în vedere urmă-
toarele îndrumări:

a) Programul de lucrări publice să fie sta-
bilizat pe o durată de timp mai lungă spre a se
putea da posibilitatea lucrătorilor să fie folo-
siți în continuare asigurându-li-se astfel posi-
bilitatea de trai;

b) Să se asigure și să se organizeze rezerve
financiare trebuitoare de așa manieră de a
se putea evita fluctuațiunile prea mari în
întrebuințarea mâinii de lucru;

c) Să coordoneze activitatea autorităților
centrale cu autoritățile regionale și locale;

d) În fine, să se stimuleze participarea în
executarea a unor astfel de lucrări a tuturor
întreprinderilor și serviciilor publice sau par-
ticulare, atât în interesul lor propriu cât și în
interesul general al colectivității.

În virtutea directivelor indicate mai sus

Mit tartalmaz az új ipartörvény végrehajtási utasítása

A kisiparos képesítésének feltételei. — Milyen kötelezettségeket ró a végrehajtási utasítás
a kisiparosokra. — A szerzett jogot a végrehajtási utasítás is biztosítja.

A közmunkáknál előnyben kell részesíteni a kisiparost!

Az új ipartörvény végrehajtási utasítása hos-
szu hónapokig tartó várakozás után elkészült és
megjelent a hivatalos lap augusztus 26-iki számá-
ban. A végrehajtási utasítás a törvény több honá-
lyos intézkedését világítja meg és így megkönnyíti
annak alkalmazását.

Általános intézkedések.

Az általános intézkedések szerint a törvény, il-
letőleg annak végrehajtási utasítása alkalmazandó a
nagyiparban, a bányaiiparban, építkezéseknél és köz-
munkáknál, kikötő munkáknál, szállítmányozásnál,
kisiparban és kézművesiparban, élelmiszeriparban,
vendéglátásban, otthon végzett munkáknál, továbbá
az állami vállalatoknál is.

Az I. rész első fejezete intézkedik a pszicho-
technikai intézetek felállításáról, amelyek az ipari
vagy kereskedelmi pályára készülő ifjakat megviz-
sgálják abból a szempontból, hogy fizikai vagy szel-
lemi képességeik megfelelnek-e az illető pálya köve-
telményeinek. Az erre vonatkozó intézkedések alkal-
mazása azonban csak fakultatív jellegű.

față de țările agricole cum este de exemplu
România, se pot trasa programe de lucrări pu-
blice în cadrul național, care pot folosi mun-
citori atât calificați cât și necalificați după
cum urmează:

- a) Drumuri și poduri; b) dezvoltare cât
ma intensă a rețelelor de drum de fier;
- c) Irigațiuni și asanarea bălților;
- d) Canalizarea riurilor;
- e) Electrificarea satelor;
- f) Defrișarea a unor regiuni care pot fi
redate agriculturii, iar pe de altă parte reîn-
pădurirea a unor porțiuni de teren, care nu
pot fi folosite cu un randament îndestulător
pentru cultură, în fine construcțiunea de sate
model, etc.

Fără a insista în examinarea fiecărui ca-
pitol amintit mai sus, voi spune câteva cuvinte
privitor la asigurarea mijloacelor financiare
absolut necesare desfășurării unei astfel de ac-
tivități.

Trebue iarăși să remarcăm că mai în toate
țările în timpul din urmă și pot da ca exemplu
chiar țara noastră România, unde politica de
investiri a căpătat o dezvoltare considerabilă.

Datorită acestui fapt, sigur un reviriment
s'a putut înregistra privitor la atenuarea șo-
majului.

O astfel de politică socială și economică a
avut de scop pe deoparte dezvoltarea activității
industriale și totdeauna urmărindu-se sta-
bilirea unui echilibru între industrie și agri-
cultură apropiindu-se de așa manieră pe cât va
fi posibil nivelul de viață al lucrătorilor indi-
ferent dacă sunt întrebuințați în agricultură
sau în industrie.

Deasemeni în ultimul timp s'a remarcat că
în țările a căror resurse financiare sunt mai

A tanoncszerződés.

A tanoncszerződésről szóló 2. fejezet szerint,
a tanoncidő nem lehet rövidebb mint három év
és hosszabb, mint négy év, a tanoncszerződés
megkötésétől számítva.

A 18 évnél fiatalabb tanoncok szerződötetéséhez szü-
lői vagy gyámi beleegyezés szükséges. A tanoncszer-
ződést az alkalmazástól számított 30 napon belül meg
kell kötni a munkakamaránál. A próbaidő legalább 1
hónap és legfeljebb négy hónap lehet. Ha külön
nem állapítják meg a próbaidőt, az három hónap.

Tanoncot csak 25 évet betöltött munkaadó,
vagy a törvényben megjelölt jogi személyiség tart-
hatnak. Tanonc csak az lehet, aki 14 évet betöltött
és legalább négy elemi iskolai végzettséggel ren-
delkezik, egészségi állapota pedig megfelelő.

A munkaügyi felügyelőségek a tanoncok szá-
mát az érdekeltek kérésére a vállalatoknál csökkent-
hetik arányosan a képesített munkások számával.

A munkaügyi minisztérium kötelezővé teheti az
államnak szállító vállalatok számára bizonyos számú

restrânse, programul de lucrări publice s'au
executat într'un ritm mult mai rapid în epoca
de excedente bugetare și de prosperitate eco-
nomică, pe când în epoca de criză financiară
această activitate a fost mult diminuată, iar în
unele părți chiar suprimată.

Tot privitor la capitolul problemei finan-
ciare, dacă urmărim mersul lucrărilor publice
în diferitele țări vom constata că în unele din
ele, unde instituțiile de asigurări sociale au
avut cotizații prea mari și a căror fonduri de
rezervă au fost destul de ridicate, au folosit
aceste rezerve financiare sub formă de împru-
muturi către stat în vederea programelor de
lucrări publice.

În calitatea ce o am de conducător al asi-
gurărilor sociale, socotesc că un astfel de prin-
cipiu poate fi destul de folositor atât pentru
Stat cât și pentru fondurile de asigurări so-
ciale, totdeauna îmi îngăduiesc de a atrage
atenția că programele de lucrări publice să fie
de așa natură pe cât posibil ca binefacerile să
se resfrângă în primul rând asupra muncitorilor
asigurați.

În acest cadru de lucrări se pot trasa ca
programe:

Construcții de locuințe muncitorești, dând
posibilitatea unei vieți mai igienice;

Construcții de sanatorii și spitale;

Construcții de dispensarii și policlinice de
tot felul;

Construcții de case de retragere pentru
muncitorii invalizi sau bătrâni, etc.

În concluzie, socotesc că o reglementare
internațională a problemei lucrărilor publice de
a avea directive unitare se impun, și iată de
ce, principia sunt partizan și voi susține acest
proiect de convenție.

tanonc alkalmazását, illetőleg kiképzését, továbbá azt, hogy speciális műhelyt rendezzenek be az ilyen tanoncok számára, abban az esetben, ha legalább ötven román tanoncot foglalkoztatnak.

A munkaadó köteles évente legalább tizenöt napi szabadságot adni a tanoncoknak a törvényes ünnepeken kívül. A tanonc csak az iparral vagy a mesterséggel kapcsolatos célokra használható fel.

A végrehajtási utasítás ezután a tanoncotatást (tanoncsiskolák) és tanoncotthonok működését szabályozza.

A tanoncnak tilos a sztrájk

A tanoncoknak tilos szakszervezetbe belépniük, politikai tüntetésben és sztrájkokban résztvenni.

A pszichotechnikai intézetekkel kapcsolatban a végrehajtási utasítás leszögezi, hogy a minisztérium előírhatja, hogy szakmáknál és iparágaknál csak az vehető fel tanoncnak, akit a vizsgálat alkalmassáknak talál. Egyelőre azonban a pszichotechnikai vizsgálat fakultatív jellegű.

Mire fordítják a taxákból befolyó alapokat?

A taxákból befolyó ugynevezett „szakmai előkészítési alap” felhasználásáról egy bizottság dönt. Ez az alap a következő célokra használható fel:

1. A pszichotechnikai intézet fenntartása.
2. Tanoncsiskolák.
3. Tanoncotthonok.
4. Munkás kávéházok.
5. Tanoncok nyári üdülőtelepei.
6. Szaktanfolyamok.
7. Munkásnevelés és oktatás.
8. A munka tudományos megszervezése.
9. Alkalmazottak szabadidejének megszervezése: sport, turisztika, kirándulások, mozielőadások, rádió, könyvtár, zene, színház.
10. A bizottság személyi és anyagi kiadása.

A bizottság tagjai: egy nagyiparos, akit az UGIR jelöl ki, egy kisiparos, és egy kereskedelmi alkalmazott, akiket a munkakamara jelöl ki, egy szakértő, akit a minisztérium nevez ki és a betegsegélyző központi igazgatója. Megbízásuk 4 évre szól.

A képesítés.

A végrehajtási utasítás II. része a munkásképe-

Ujítás az, hogy

az iparigazolvánnyal rendelkező iparosok nem kötelesek cégbejegyzésre.

Azokat az iparosokat, akik az új törvény értelmében megkapják iparigazolványaikat, hivatalból törölni fogják a bejegyzett cégek közül.

További ujítás az, hogy

nőtlen vagy elvált férfi — munkaadó — korra való tekintet nélkül — nem tarthat 18 éven aluli tanoncsiskolákat.

sítést szabályozza. A munkás munkakönyvet vagy mesterkönyvet kaphat. A munkakönyv elnyerhető vizsga nélkül vagy pedig vizsga alapján.

Vizsga nélkül munkakönyv kapható,

ha a munkás a tanoncsiskolát betöltötte és a tanoncsiskolát vagy pedig a minisztérium által elismert szakmai iskolát eredményesen végezte.

Vizsga alapján munkakönyv elnyerhető, ha a munkás elvégezte ugyan tanoncsiskolát, azonban tanoncsiskolát nem járt, vagy pedig a tanoncsiskolát szüleinél töltötte.

Mesterkönyvet szintén vagy vizsgával vagy vizsga nélkül lehet elnyerni.

Mesterkönyvet kaphatnak a mérnökök és építésszek is, ha kéri, továbbá speciális iskolákat végzett munkások.

Vizsga alapján mesterkönyvet azok nyerhetnek, akik a tanoncsiskolán kívül legalább három évig dolgoztak a szakmában.

A vizsgákat minősítő bizottságok folytatják le, amelyeknek működését részletesen szabályozza a végrehajtási utasítás.

A speciális szakmunkások kiképzése céljából úgy munkás-, mint mesterképző tanfolyamokat fog-nak szervezni.

Tanfolyamokat szervezhetnek: a munkaügyi minisztérium, a szakmai kamarák, a kereskedelmi és iparvállalatok saját személyzetük részére, munkaadó és munkásszervezetek. Ezek a tanfolyamok négy hónapról hosszabb ideig nem tarthatnak. A tanfolyamokon bármilyen, munkakönyvvel vagy mesterkönyvvel rendelkező munkás részt vehet.

A kisipar

Kisiparosnak (kézművesnek) tekintendő az, aki legfeljebb tíz alkalmazottat (az ünnepek kivételével) foglalkoztat vagy pedig husz lőerőnél kisebb energiával dolgozik.

Ha hat hónapnál hosszabb ideig nagyobb a munkáslétszám, úgy a kisipari jelleg megszűnik. Ha az energia 20 lőerőnél több, úgy a kisipari jelleg azonnal megszűnik.

Munkaadó csak az lehet, aki mesterkönyvvel és iparigazolvánnyal rendelkezik.

Azok a műhelyek, vagy vállalatok, amelyek tíznél több alkalmazottal vagy husznál nagyobb lőerővel dolgoznak és megfelelő szakmai képesítéssel a tulajdonosok nem rendelkeznek, valamint a jogi személyek, társulatok, szövetkezetek, társaságok műhelyei csak akkor működhetnek, ha állandó mester-, mérnök-, építész- vagy művezető alkalmazottakkal vannak. Ha több szekció dolgozik, úgy minden szekciónál legalább egy szakmai mestervezetőnek kell lennie.

Azok a munkaadók, akik a végrehajtási utasítás életbe léptetésekor régebbi törvények alapján mesterkönyvvel, iparigazolvánnyal, iparendeléssel rendelkeztek,

kötelesek hat hónapon belül kérni a mesterkönyv és az iparigazolvány becserélését, ugyanakkor 50 lei és 200 lei becserélési illetéket kell fizetni.

A szakmai képzettséggel rendelkező munkaadó elhalálozása után az özvegy tovább folytathatja az ipari üzemet, ha a halálozástól számított

három napon belül nyilatkozatot ad, hogy a műhelyt szakmai képzettséggel rendelkező mester vezetése alatt tovább is fenntartja.

(Itt valószínűleg sajtóhiba került a szövegbe, mert a törvény nem három, hanem harminc napot említ. A szerk.)

A kisiparosok a közintézményektől árlejtés nélkül 500.000 lejig terjedő munkát,

szövetkezetek pedig 5 millió lei értékig terjedő munkát vállalhatnak. A nyilvános árlejtéseken 5 százalékos előnyt élveznek, óvadékként az árlejtéseken előírt óvadékoknak csak egyharmadát kötelesek letétbe helyezni. A vállalkozási szerződések másolatát a munkakamaráknak meg kell küldeni.

A kisiparosok munkaanyag- és szerződésmunkái- társalkodól 50 százalékos fuvarkedvezményt élveznek és ugyancsak 50 százalékos vámkedvez- ménnyel importálhatnak külföldről szerződésmo- kat, ha azok belföldön nem készülnek.

Az illetékek.

A törvény végrehajtási utasítása szerint fize- tendő illetékek a következők:

- 30 lei a tanoncszerződés illetéke,
- 300 lei a munkakönyv illetéke,
- 500 lei a mesterkönyv illetéke,
- 20 lei az ipari munkásigazolvány kiadási ille- téke,

2 lei illeték, amelyet a kereskedelmi és ipari munkaadók fizetnek a szakmai képesítés alapja ja- vára minden biztosított munkás után,

50 lei illeték a képesítési könyv kicserélésére és az elvesztett képesítési könyv helyett új könyv ki- adására,

200 lei az iparigazolvány kicserélési illetéke.

A törvény ellen elkövetett kihágások.

A törvény ellen elkövetett kihágásoknak tekin- ti a végrehajtási utasítás a következőket:

Aki (munkaadó) tanoncszerződést köt és erre a törvény szerint nincs joga.

Aki nagyobb számú tanoncot tart, mint ameny- nyit a törvény szerint megengedtek.

Aki a tanoncsiskolák látogatását negatíválja.

Aki munkakönyv nélkül munkát vállal vagy munkát vesz fel (munkaadó).

Aki szakmunkást alkalmaz „dovada” nélkül.

Aki mesterkönyv, iparigazolvány vagy üzeme- zető nélkül üzemet állít fel, valamint azok a vállá-

latok, amelyek tíznél több alkalmazottal vagy husz lőerőnél nagyobb energiával dolgoznak és nem al- kalmaznak mesterigazolvánnyal rendelkező munka- vezetőket.

Azok a gyárak, amelyek minden szekciónál nem alkalmaznak mesterkönyvvel rendelkező munkave- zetőket.

Aki munkát ad (magánfél) kisiparosnak, vagy munkásnak anélkül, hogy az iparigazolvánnyal vagy munkakönyvvel rendelkezne.

A fenti összes kihágások ezer leitől 10 ezer lei- jig terjedő pénzbüntetéssel sújtandók, enyhítő kö- rülmények alkalmazása nélkül. Visszaesés esetén a maximális pénzbüntetés alkalmazandó.

Azt a munkaadót, aki külföldi állampolgárt, ta- noncot, munkást vagy mestert alkalmaz anélkül, hogy az megfeleljen a szakmai képesítésről szóló tör- vény előírásainak, 10 ezer leitől 100 ezer lejig ter- jedő pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig 5—30 napig terjedő börtönbüntetéssel sújtják, ugyanakkor 6—12 hónapra megvonják a működési engedélyt.

Átmeneti intézkedések.

Az a munkás, aki szakmai képesítéssel nem ren- delkezik és gyárakban vagy üzemekben dolgozik, kö- teles dovadat (Dovadă de muncitor necalificat) be- szerezni. Ezeket a dovadakat vagy a munkás vagy a munkaadó kérésére adják ki a munkakamarák, személyenként 20 lei illeték és két fénykép ellenében.

A jelenlegi kisiparos munkaadók kötelesek

a végrehajtási utasítás kihirdetésétől számított négy hónapon belül kérni a munkakamarától az iparigazolványt (brevetul de meserie.)

A végrehajtási utasításnak ez a rendelkezése ellen- tétben áll a 281-ik cikkben szereplő intézkedéssel, a mely hathónapos határidőt ír elő.

A végrehajtási utasítás ezután részletesen fel- sorolja azokat a törvényeket, amelyeket hatályon kívül helyeztek a szakmai képesítésről szóló törvény életbe léptetésével egyidejűleg, továbbá azokat a ke- reskedői és ipari szakmákat, amelyekre a törvény, illetőleg a végrehajtási utasítás intézkedései alkal- mazandók.

Milyen szakmákra vonatkozik az új törvény?

Aszfaltozó (a kövező rokonszakmája), aranymi- ves, autóvezető (sofőr), autógépész, aknász (bá- nyaipari szakember), autogénhegesztő.

Bányász, borbély, betonozó, bőröndös, béltisztí- tó, bocsorkészítő, butorasztales, bádigos, rézműves, betűszedő, bronzöntő, betűöntő.

Cipész, cukrász, csempekészítő, cimfestő, cin- kografius, cipőfelsőrész-készítő, csontszobrász (ele- fántcsontszobrász), cserepes, cukorkakészítő (szak- munkás).

Dobozkészítő, divatárusító, disztó, disztelfestő, disztó bádigos.

Épület-ács, elektrotechnikus, ékkő-készítő (ste- mutor), épületasztalos, esernyőkészítő.

Favágó, illetve fafűrészelő gép-vezető, fűzőkészi- tő, fűtő (központi fűtéshez), fűtő (gőzgéphez), fény- képező, fénynyomó, fehérvarró, fazekas, fésűs, fé- nyező, finomító (a petróleumiparnál), falépcső ké- szítő, fa-szobrász, fa-esztergályos, furnirberakást készítő, forgatechnikus.

Gyapjukészítő, gyapjufésülő, gyertyakészítő, gőzgépkezelő, gépszerelő, gombkészítő, géphímző, gépkocsivezető.

Hímző, hajóács, hangszerekészítő (aki fából ké- szíti a hangszereket), hentes, hengerelő (Lamina- tor), halász (halpreparátor), homlokzatkészítő.

Játékkészítő.

Kötszerész, kemefestő, korpasórfőző, mézeska- lácsos, fagyaltkészítő (a cukrász rokonszakmája), kucsmakészítő, kocsigyártó, kovács, kőfaragó, ké- ménysápró, késműves, kádár, kutfuró, kötélverő, ke- retező, könyvkötő, könyvnyomó, köpenykészítő, ke- ztyűs, központi fűtést kezelő gépész, kalapos, köve- ző, kefékötő, kerékgyártó, kőlépcső készítő, kőszob- rász, kályhakészítő, kárpitos, kőszőrűs, kőszővő, kőműves.

Lakator, lámpakészítő, látszerész.

Mérlegkészítő, mozigépész, mészáros, manikűrö- ző, motorkezelő (robbanó motor, gáz nélkül, Diesel- motor), mezőgazdasági gépkezelő, minta-asztalos (aki a formát készíti az öntődékhez), molnár, mo- zaik-készítő, mennyezet-készítő, mechanikai asztalos, mészégető.

Női szabó, nikkelező (galvanizáló), nyerges, nyomdagépmester.

Ortopéd cipész, órász, ortopéd mechanikus.

Puskaműves, pék, passományos, porcellánkész- tő.

tó, precíziós gépész, papucskészítő, parket-tázo, paplanos, posztókészítő (a gyárban speciális-ta), pátkoló kovács, peremes (a sütő szakmában.)

Részhangszer, valamint általában fuvóhangszer készítő, rugganta készítő és vulkanizáló, rostélykés-
szítő (bádogos rokonszakmája), reszelővágó, rotá-
ciós gépmester, szerelő (gépész), serfőző (szakem-
ber), szűcs, szakács (a jelentősebb vendéglőkben),
sübakészítő, szabó, szeszőző (szesz- és likőrfőzés
gyári szakembere), szék- és kosárfonó, sodronysző-
vő, szegéscső, szappanfőző, sodronykészítő, szer-
számakészítő, szikvizgyártó (szakember), szita-kési-
tő, sapka-készítő, szivattyús kut-készítő, szobafestő
és mázó.

Turókészítő, téglagyártó, turbina-kezelő, tükör-
csiszoló (szakember), aki metszi és fényesíti), tüzi-
játék készítő, törökradrág készítő (a szabó rokon-
szakmája), timár, tapétázó, terrakotta készítő, takács
(vászón- és szőnyegszövő, stb.)

Üstkészítő, üveges, üvegcsiszoló.

Varga, vésnök (dombormíves), villanszerelő,
villamos-művezető, virágkészítő (aki a mesterséges
virágokat készíti), víz-, gáz- és csatornaszerelő, vas-
esztorgályos, villanyheggesztő, vasérc-öntő (magas
kemence), vasöntő.

Zongorahangoló, zsinórkészítő.

A második számú táblázat azokat a kereske-
delmi ágakat tartalmazza, amelyekre az új ipartör-
vény első és harmadik paragrafusa értelmében köte-
lező a tanoncszerződés.

Szatócs, korcsmáros, vaskereskedő, festéke-
reskedő, gyertyaüzlet, turó- és tejtermékek csarno-
ka, kávé, tea és más fűszer-cikkek kereskedése, bor-
és szeszkereskedés, halkereskedés, sóáruda, posztó-
áruház, kályha-, agyag- és fayence-lemezraktárak,
könyvkereskedés, vászonkereskedés, bőrüzlet, divat-
kereskedés.

Kisipari kiállítás Oradea-Nagyváradon

Az Oradea-nagyvárad Kisiparos Liga és az
Építőiparosok Szövetsége a Kereskedelmi Csarnok
kiállításával egyidejűleg kisipari kiállítást akar ren-
dezni. Ennek a kiállításnak — a két szövetség úgy
véli, — az a jelentősége volna, hogy a bihormegyei
kisipar fejlettségére hívja fel az arra illetékesek
figyelmét. Nyilvánvalóvá tenni, hogy az ország köz-
gazdasága a kisipari termelésről nem mondhat le, a
kisiparos osztályt életjogától nem foszthatja meg.
Egyben minden kisiparos saját érdekét támogatná
a kiállítás: a kisiparosságnak alkalmat nyílik ter-
melvényeit és azok minőségét közszemlére tenni,
sőt a kiállítás keretében áruba is bocsátani. A kiál-
lítás október 7-től október 18-ig lesz.

ÉRDEKES MEGFIGYELÉS.

Nemrég egy külföldi járt Pesten, akit egyik is-
merőse végigkalauzolt a magyar fővárosban. Az ide-
gent különösen a szobrok érdekelték.

Mikor aztán elutazott, a pesti megkérdezte:

— Na, hogy tetszett Pest?

— Igen érdekes tapasztalatot tettem, — mond-
ta az idegen.

— Espedig?

— Hogy nálatok minden híres embernek csődör
volt a lova.

A társaságok alaptőke adójának befizetése

A bélyegtörvény 15—7. szakasza és a pénzügy-
minisztérium 103.600. június 30-án kelt rendelkezé-
se értelmében, minden társas cég köteles alaptőké-
je után, az illetékes adóhivatalnál 2.70 százalék egy-
szerszámúan a szülő alaptőke-adót befizetni. Az
ennek befizetéséről szóló nyugtát meg kell őrizni,
hogy a rövidesen megtartandó ellenőrzés alkalmával
az felmutatható legyen. Figyelmeztetjük az érde-
kelteket, hogy sürgősen rendezzék ezen kötelezettsé-
güket, nehogy fölös zaklatásnak tegyék ki magukat.

REGI, VAGY NEM REGI.

A kies, de drága fürdőhelyen két jóbarát va-
csorázik és az egyik így szól:

— Ez a csirke nem lehet régi vendég, mert
nincs eléggé lesülve.

— Ellenkezőleg, — mondja a másik — valószí-
nűleg régi, mert elég jól meg van kopasztva.

Új rendszer az ármaximálásnál

A drágaság letörésére irányuló kormányakció
tudvalevően olyan módon kívánta egyes fontos élel-
miszerek árát leszállítani, hogy maxímálta a keres-
kedő által elérhető legmagasabb hasznot. Az intéz-
kedés alkalmával azonban nem vették figyelembe a
termelők közönség érdekeit, akik a maximális árakra
való tekintettel kénytelenek termelvényeiket lénye-
gesen olcsóbb árak mellett értékesíteni, mint amilyen-
nek elérhetők volnának a korlátozások nélkül. Pedig
a mezőgazdaság védelméről szóló törvény 134. sza-
kasza szerint

kifejezetten gondoskodik az ármaximálással
kapcsolatban is a termelők védelméről.

Ennek a törvénynek a 134. szakasza ugyanis kifeje-
zetten úgy intézkedik, hogy a városok és törvényha-

tóságok polgármesteri hivatala a növényi vagy ál-
lati eredetű mezőgazdasági termékek árát csak a
már megelőzőleg megállapított minimális árak figye-
lembevételével maxímálhatják. Más szóval az ilyen
maximálások alkalmával

feltétlenül figyelembe kell venni mindig azokat
a minimális árakat, amelyeket a mezőgazdasági
termelők védelmére szabtak meg és amelyeknél
kevesebért vásárolni senkinek sem szabad.

Ezekhez a minimális árakhoz kell majd hozzáadni
ezenül a költségeket és a törvényes hasznot, hogy
a maximális ár felső határát megállapíthassák.

Igen érdekes helyzet állhat elő ennek követke-
ztében, ami esetleg gyökeresen megváltoztathatja az
ármaximálás eddigi rendszerét.

Slavescu volt pénzügyminiszter nyilatkozata a transilvaniai gyáripár helyzetéről

Nagyarányu befektetéseket eszközölt a gyáripár.

Annakidején beszámoltunk Victor Slaves-
cu, volt pénzügyminiszter, a Gyáriparos Szö-
vetség elnökének transilvaniai látogatásáról,
melynek során számos nagyipari vállalatot
látogatott meg.

Slavescu Victor transilvaniai tapasztala-
tairól nyilatkozatot adott, amelyben megállapít-
ja, hogy a transilvaniai nagyipar kielégítő fel-
tétel mellett működik és állandó fejlődésben
van. A látottak után megállapítja, hogy a leg-
több üzem teljes kapacitással dolgozik. Ami a
transilvaniai ipar panaszait illeti, a volt pénzü-
gyminiszter megállapítja, hogy főképpen a
pénzügyi hatóságok részéről, valamint az ex-
port-import kérdésekben érték sérelmek az
ipart és ezek a panaszok a legtöbb esetben ala-
posak. A panaszok ellenére konjunktúra mu-
tatkozik a nagyiparnál és az árnívó, valamint
a belföldi fogyasztás növekvése szép jövőt biz-
tosít a gyáriparnak, amely felvirágozott. Hogy a
konjunktúrát kihasználják, a nagyipari vállá-
latok nagyarányu befektetéseket eszközöltek,
új gépeket és új hőerőtelepeket rendezvén be.

Slavescu a maga részéről azt ajánlja a gyár-
iparnak, hogy használja ki a konjunktúrát, de
az elért nyereségből ne magas osztalékot fizet-
sen, hanem amortizációs alapot létesítsen.

Slavescu nyilatkozata további részében
arra hivatkozik, hogy az árak mai ingadozása
mellett, valamint a gazdasági meglepetések ko-
rában az a helyes, ha az ipar amortizációs ala-
pot létesít, hogy biztosítani tudja magának a
nagyobb és olcsóbb termelést és lehetővé tegye
a technikai tökéletesedést. Slavescu megállá-
pitja, hogy a transilvaniai vállalatok technikai
személyzetében számos román fiatalembert al-
kalmaztak és a vállalatok ezt nem azért tették,
mintha csak a román elem alkalmazásáról szó-
ló törvénynek akartak volna eleget tenni, hanem
saját érdekükben is cselekedtek ezt, mert tel-
jesen beakarnak oltadni a román gazdasági
életbe. Végül Slavescu köszönetet mondott nyi-
latkozatában Diamant Izsónak, dr. Szirmai
Lajosnak, dr. Weizer Oszkárnak és dr. Böször-
ményi Sándornak a barátságos fogadtatásért.

Szeptember 1 és 15 között történik a munkakamarai választói névjegyzék összeállítása

Minden kisiparos szervezet köteles kimutatást beterjeszteni tagjairól

A munkakamarai választásokról szóló vá-
lasztói szabályrendelet (1936. július 21-i Mo-
nitorul Oficial) szerint a munkakamarai vá-
lasztói névjegyzékek összeállítási munkálatait
minden év szeptember 1—15 között kell elvé-
gezni.

A szabályrendelet a választói névjegyzék
pontos összeállítása érdekében kötelezi a jogi
személyiségekkel bíró szakmai szervezeteket,
hogy a választói jogosultsággal bíró tagjaikról
kimutatást nyújtsanak be az illetékes munka-
kamara-hoz, illetve a munkakamarai megyei hi-
vatalokhoz.

Ugyancsak büntetés terhe mellett kötele-
zi a magánvállalatokat és munkaadókat, hogy
alkalmazottaikról is adjanak ilyen kimutatást.

Választói jogosultsággal bír minden kis-
iparos, aki 21 évét betöltötte, román állam-
polgár és legalább 6 hónapja a munkakamara
területén lakik, ha a törvény szerinti szakmai
képesítést igazoló könyvvel rendelkezik. Az
utóbbi feltételt — miután a mesterkönyvek ki-
állítása még nem történt meg — a kibocsá-
tott „adeverința“-k pótolják.

A szakmai szervezetek és munkaadók ál-
tal benyújtandó kimutatás a tagok, illetve az
alkalmazottak vezetéke- és keresztnévét, lak-
helyét (helység, ucca, házszám) a foglalkozá-
sát tartalmazzák, valamint megjelölik, hogy a
bejelentett tag, illetve alkalmazott román ál-
lampolgár, 6 hónapnál hosszabb ideje tartó-
zik a munkakamara területén és hogy a
munkakamara kisiparos, tisztviselő vagy mun-
kás tagozatának választói névjegyzékébe irán-
dó be.

Felhívunk minden kisiparos szervezetet,
hogy a fenti kötelezettségüknek f. évi szeptem-
ber 1—15-ig terjedő időközben okvetlen tegye-
nek eleget és a kimutatás összeállításához már-
most kezdjenek hozzá.

Ilyen bejelentések hiányában is minden
kisiparos jogosult egyénenként saját magáról
szóló bejelentést tenni.

Nem süthetnek lacipecsenyét a Salonta-szalontai mészárosok

A Salonta-szalontai államrendőrség több mé-
száros ellen eljárást indított, mert a hetipiac alkalmá-
val üzletük előtt lacipecsenyét sütnék. Ezeknek
a mészárosoknak csak az esetben volna szabad kol-
bászt, lacipecsenyét és egyéb húsművet sütni, ha
erre külön engedélyük lenne. Azonban még enge-
dély mellett sem lehet az uccán a sütezt eszközölni.
A felvett jegyzőkönyveket a rendőrség átteszi
a bírósághoz.

FOKOZAT

Egyik ismert kaszinóban két fiatalember römi-
sli. Az egyik mértéktelenül nyer, a másik mérték-
telenül veszít. A veszítő egyre idegesebb és gorom-
bább lesz, végre ráordít a nyerőre:

— Te... te... te vizeshetes!

A másik ránéz:

— Mi az, hogy vizeshetes?

— Mert egy vizesnyolcas hozzád képest egy
angol lord.

Jogesetek a kisipar köréből

Szükséges-e orvosi bizonyítvány a táppénz folyósításához?

A központi fellebbezési bizottság 2263—1936. sz. alatt hozott határozata.

F. J. társadalombiztosító tag 195. augusztus 21-től szeptember 8-ig beteg volt. Ezen idő alatt magánorvos kezelte. Betegségére való tekintettel táppénz kiutalását kérte a társadalombiztosítótól. A kérelmet a betegsegélyző elutasította azzal az indoklással, hogy F. J. csak szeptember 6-án fordult a betegsegélyző orvosához.

A határozat ellen a tag felszólamlást jelentett be az ítélkező bizottsághoz. Ez a kérelemnek helyt adott azzal az indoklással, hogy a betegsegélyző pénztár orvosa megállapította, hogy a magánorvos által közölt tényállás megfelel a valóságnak és a kérelmező valóban beteg és munkaképtelen volt.

Ezt a határozatot viszont a társadalombiztosító fellebbezte meg és rávilágított arra, hogy a betegsegélyzőről szóló törvény 11-ik és a végrehajtási utasítás 23-ik szakasza értelmében a kiutalásnak csak orvosi bizonyítvány alapján van helye. Mivel ilyen hatósági bizonyítványt a betegsegélyző orvosa nem állított ki, az említett szakaszok alapján a táppénzt nem lehetett kiutalni.

A pénztár fellebbezését a bizottság elutasította azzal az indoklással, hogy a betegsegélyző pénztár orvosa ebben az esetben a magánorvos közlését kellőképpen ellenőrizte, a beteg állapotát kétszer is megvizsgálta és ennek megfelelően jelentést tett a pénztárnak. Így tehát külön orvosi bizonyítványra szükség nem volt. Az orvosi jelentés ugyanis a tényállást megállapította, a biztosított tag munkaképtelenségéhez kétség nem férhetett, tehát folyósítandó kell számára a táppénz.

A fenti határozatot a fellebbezési bizottság véleménykülönbség után hozta meg, vagyis a tagok egyrésze ellenkező véleményen volt. A vonatkozó ügyben tehát a legfelsőbb semmitörvényszék határozata dönti el véglegesen a kérdést.

A szülés segély folyósításának feltételei.

A központi fellebbezési bizottság 3378—1936. sz. elvi döntvénye.

A ploesti társadalombiztosító pénztár az elsőfokú ítélkező bizottság a kérelmező beadványa alapján arra kötelezte, hogy 3780 lei szülési és szoptatási segélyt fizessen. Ezt az összeget a tag a szülés után kérelmezte és ezen kívül segélyt kért a szülés előtti hat hétre. Az utóbbi kérelmet az ítélkező bizottság elutasította. A határozatot mindkét fél megfellebbezte és ennek letárgyalása alkalmával a központi fellebbezési bizottság úgy a szoptatási segélyt, mint a szülés előtti hat hétre járó segélyt megítélte.

A pénztár fellebbezésében megemlítette, hogy a szülés előtti segély iránti kérelem orvosi bizonyítvánnyal igazolandó, amelyből kitűnik, hogy a szülés hat héten belül valóban bekövetkezett. Jelen esetben ezt a bizonyítványt a kérelemhez nem csatolták, ez azonban nem jelenti azt, hogy — amennyiben a szülés valóban bekövetkezett ezen időn belül, — úgy az említett hat hétre a tag a segély iránti jogát elvesztette.

A tagnak tehát tizenkét heti segélyre lehet igénye. Közli: dr. Kele Sándor, ügyvéd.

PETI KIVÁNCSI.

A cégvezetők öt éves Petije a legkiváncsiabb gyerek Pesten. Állandóan olyan kérdésekkel ostromolja apját és anyját, hogy szülő legyen a talpán, aki azokra válaszolni tud.

Peti kérdezte többek között, hogy mit csinál a szél, ha nem fúj, továbbá, hogy mikor halt meg a Holt-tenger és lehetséges-e, hogy valaki a Sandwich-szigeteken éhenhaljon?

Tegnap azután saját magát is tulszárnyalta az alábbi kérdéssel:

— Papa, kérem, hogy lehet az, hogy ami máma még máma, az holnap tegnap lesz?

Az Oradea-nagyvárad kiállítás jelentősége

Irta: GECZI ZOLTAN.

Az utóbbi időben országsszerte magtartott kiállításokon és mintavásárokon jelentékeny szerep jutott a kézműiparnak, pedig ezeket a kiállításokat egyideig úgyis az ipar uralta. A részvétel régebben olyan nagy tökét és felkészültséget igényelt, hogy a nagy gépek és technikai alkotások mögött nem jutott hely a szerényebb levegőhöz szokott kézműiparnak. A kézműipar azonban — ma már megállapítható — olyan nagyvonalú fejlődésen ment át, jelentőségében annyira megnőtt, hogy a kiállítás nélkülözhetetlenné tette magát és részvétele komoly érdeklődést és sikereket váltott ki.

Az Oradea-nagyvárad kézműiparnak ritkán van alkalma tanulságot tenni felkészültségéről. Az alkalmat, amelyet a Kereskedelmi Csarnok októberi mintavására és kiállítására a Kisiparos Liga és az Építőiparosok Szövetsége keresztül nyújt, nem szabad elmulasztania. A költségek oly csekélyek, hogy ezek akadályt nem jelentenek. Ha egy iparos ma a közönséggel tudatni akar valamit, készítményeire a figyelmet fel akarja hívni, a reklám ezerféle módjával élhet, de ezek a módok mind drágák és ezért mind igénybe vehetetlenek. Igen sok iparos van, aki ládafiában különböző új találmányokat őriz, de napvilágra hozni nem tudja. Hiába a tehetség, a tudás, ha az iparosnak nincsen utja a közönséghez. Ezt az utat meg kell építeni. És ezeknek az utaknak egyike a kiállítás. A közönséget hozzá lehet szoktatni, hogy a kiállításokon komoly tájékozódást nyerjen és évenként várja is az iránymutatót. Ott nem a forgalomban lévő márkák döntenek el az érdeklődést, hanem a legkomolyabb produktum. Az iparost nem a szóbeszéden keresztül, de munkáján keresztül ismerik meg. És ez fontos — különösen fontos a fiatal iparosnak, akiknek Oradean — sajnos — nagyon nehéz tere van. Anyagi erejük nincs, nevük nincs, nagydobot verni nem tudnak, a kis dob

hangját pedig nem hallja meg senki, sőt aki halja, az is bedugja a fülét.

Ime a kiállítás jelentősége. A rengeteg ötlet felszabadul és megvalósulhat. A művészi kivitelű lakberendezések, ruházati és építőipari cikkek formában, kivitelben könnyen produkálnak feltűnőt.

A Kereskedelmi Csarnok októberi kiállítása másnak, mint kiállítónak nem jelent üzletet. A helybérlet oly csekély, hogy ezért nem maradhat el senki. Itt az alkalom, amikor nemcsak panaszkodni, de tenni is lehet.

Vannak borulatók és aggodalmaskodók, akik azt állítják, nem érdemes. Nincs igazuk, mert a siker az iparosság részvételén és felkészültségén múlik. A vásárló közönségnek érdeke, hogy meggyőződjön, hogy hol tudja szükségletét legolcsóbban és legmegfelelőbben beszerezni. A közönség ezt a bemutatkozást nem utasíthatja vissza és nem fogadhatja hidegen.

De a helyi sikereken túl a vásár sokféle kedvezménye országos jelentőségűvé avatja a kiállítást. Az Oradea-nagyvárad ipar valaha az ország legtávolabbi részeibe is eljutott; a propaganda ismét elhozza hozzánk az ország érdeklődését. A híres Oradea-nagyvárad alkotó készség apró kis műhelyekben éli ki magát, minden kis lakatosműhely egy-egy bonyolult gépgyártó üzemet, csak éppen nem tudunk róla.

Miből tudná a regáti könyvkötő például, hogy Oradea-Nagyváradon aranyászógépeket készítenek? Vagy honnan tudná az ország másik iparosa, hogy Oradea-Nagyváradon az elektromos készülékek százait állítják elő, olyan készülékeket, amelyek hiánya miatt üzemek állanak, vagy ostromolják hiába a behozatalt ellenőrző hivatalokat. A reklám sohasem jön az emberért, hanem a reklámot ilyen, vagy olyan formában alkalmazni kell.

Ennél az alkalomnál pedig jobb és célravezetőbb eszköz nincs, mint a kiállítás.

Jelentős hitelek folyósít a Credit Industrial a nagyipari vállalatoknak

A Societatea Națională de Credit Industrial az utóbbi hetekben élénkebb hitelfolyósítási tevékenységet fejtett ki. Az intézet vezető iparvállalatoknak nagyobb kölcsönöket folyósított. Az elmúlt héten két nagy hucureştii iparvállalat kapott nagyobb beruházási kölcsönt.

Az egyik vezető bőr- és cipőgyár, a D. Mocioni üzemek a Credit Industrialtól 30 millió leies jelzálogkölcsönt kaptak, amelynek fedezetül leköltötték a Bucureştii, str. Apela Minerale 31. szám alatt levő ingatlanokat.

A Tesătoria Mecanică Stan Rizeanu S. A. a Credit Industrialtól 20 millió leies jelzálogkölcsönt vett fel a Brăneşti községben levő gyárpépületeire.

Az iparvállalatok hitelkérelmének kielégítésére a Credit Industrial nagyobb kölcsönügyletet bonyolított le a Nemzeti Takarékszövetkezetekkel. A CEC 200 millió leies kölcsönt nyújtott a Credit Industriálnak, amelynek fedezetül pénztári bonokat adott ki.

Csak munkanélküli cipészek lehetnek uccal cipőtisztítók

Târgumureş-Marosvásárhelyen.

A Târgumureş-marosvásárhelyi cipészek és csizmadiák között az utóbbi időben egyre nagyobb a munkanélküliség. A munkanélküli cipészek legutóbb azt kérték a város időközi bizottságától, hogy a munkanélküliség leküzdése érdekében ezentul csak olyan egyéneknek adjon ki uccal cipőtisztítási engedélyt, akik cipészi, vagy csizmadiapari szakképzéssel rendelkeznek. A város vezetősége a napokban foglalkozott a kérdéssel és kimondta, hogy ezentul csak azok kapnak uccal cipőtakarítási engedélyt, akiknek cipészi, vagy csizmadiapari szakképzésük van a önhibájukon kívül kenyértelemé lettek.

Férfiszabók szabászati tanfolyama Oradea Nagyváradon

Már hosszabb idő óta húzódnak a tárgyalások az Oradea-nagyvárad férfi szabók és a bucureştii Szabászati Egyetem között. Végre létrejött a megállapodás. Ennélfogva szept. 1-én azaz szerdán este 8.30-kor kezdetét vette a tanfolyam. Felkértek mindazon férfiszabó iparosok, akik részt ohajtanak venni a tanfolyamon, jelenjenek meg a Kisiparos Liga helyiségében, Str. Avram Iancu 13 sz. II. em. tekintet nélkül, hogy tagjai-e a Ligának, vagy sem. Részvételi díj személyenként 1000 lei, de ha 30 személyen felül lennének, úgy annak arányában csökken a tandíj összege. Ebben az összegben benne foglaltatik a beiratás és a vizsga díja. A tandíj fele fizetendő a tanfolyam kezdetekor, míg a másik fele a tanfolyam közepén. A tanfolyam időtartama 4 hét, azaz október 1-ig tart. A tanfolyam anyagát a mai időknek megfelelően a legmodernebb dolgok képezik. Miután a tanfolyamot államilag elismert iskola rendezzi, azok, akik a tanfolyamot sikerrel elvégzik, erről hivatalos bizonyítványt kapnak.

UJ KELET

Románia egyetlen
szülő napilapja

Kérjen mulatványszámot

Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Jubilál a táviró

Morse Sámuel, egy fiatal amerikai festőművész, aki már nevet és tekintélyt biztosított magának ecsetjével, 1832-ben visszatérőben volt hazájába Olaszországból, ahol a régi mestereket tanulmányozta. A hajó fedélzetén 8 volt a társaság központja. Szívesen hallgatták őt festészetről, de egybekevertek is. Többek közt elektromágnességről, amely Morsének legújabb vesszőparipája volt. Eféle beszélgetés közben tette Morse azt a kijelentést, hogy „ha a villamosság az áramkör bármely részén láthatóvá válik, semmi okát nem látom annak, miért ne lehetne villamosság útján gondolatokat is közvetíteni.”

Látva utitársainak érdeklődését, még a hajón bemutatatta nekik vizslatát az első — Morse-gépnek. Amerikai földön aztán teljesen új találmányának szentelte magát, amelyet küzdelmek és nélkülözések után tökéletesített annyira, hogy 1837. szeptember 1-én Newyork Város Egyetemén nyilvánosan be is mutathatta. Ezzel — most száz éve — megszületett a modern távirás, amely nélkül mai életünk nem is volna elképzelhető.

Ne higgyük azonban, hogy a régiak nem táviráztak a maguk primitív módján. A harmincas években is nagyban törektek a fejükre, hogyan lehetne fejleszteni azt, amit akkor telegráfnak hívtak. A budapesti „Honművész” 1833. évi május 19-iki számában például Mátray Gábor szerkesztő a következőket írja:

— Olvasóink nagyszámú tudja, hogy a telegráf mozgatható lécekből készült olyan masina, mely messzire látható helyre tétetvén, ingó léceivel különféle jelek adására és így távulási üzenetek sorény közlésére szolgál.

Ezzel szemben haladást jelentett az a Telegráf a Gellérthegyben, amelyet egy Andrean Károly nevű „pesti jeles műveltségű ur” állított fel s amely nappal ingó lécekkel, éjjel hét ingó lámpával adott jeleket a legközelebbi állomásnak, amely a Szép Juhász-nál volt elhelyezve. Andrean szerint Pesttől Bécsig 18 állomást kellett volna felállítani és ezek segítségével néhány perc alatt lehetett volna üzenetet közvetíteni egyik fővárosból a másikba.

Lámpákkal való jelzés manap is széltében használatos a vasúti szolgálatban. Az angolok, akik szintén 1837-iki kelettel William Cooke és Charles Wheatstone elsőbbségét hangoztatják a villamos hírközlés körül, a múlt század első felében még ilyen szemaforrendszert telegráfokkal dolgoztak. Ilyen volt például a Thames partján Watson nagy-

Magának Morsének keserves küzdelmébe került, hogy találmányát magának ismertesse el. Ezért nem egy ízben kellett a bírósághoz fordulni igazsáért. A siker 1858-ban mosolygott rá, amikor az európai államok nagyrésze elismerte szerződését és hírt telegráfornya, amely 1845-ban épült le. Találmánya használatáért együttesen 400.000 frankot fizettek ki neki.

Ezeknek az államoknak élén szerepel Ausztria, amely alatt az akkor abszolutisztikus Osztrák-Magyar Monarchia értendő. A bécsi kormány az első táviróállomást ez előtt kilencven évvel, 1847-ben Ferdinánd császár részére Bécs és Pozsony közt létesítette. A táviratolás titkos jelekkel történt, amelyeket a kezelők sem ismertek.

A közönség világosságot nehezen szokta meg a táviratolást. Erre érdekes példa, hogy Trollope Anthony híres angol regényíró egy 1857-ben megjelent regényében egy nagyműveltségű urnak a szavakkal magyarázza meg egy sürgöny feladását:

— Nem kell mást csinálnod, mint elvinned ezt a sürgönyt, úgy amint van, a sürgönyhivatalba, a vasúti állomáshoz; ott add oda nekik; valószínűleg lemasíroztatják majd veled a saját blankettdjakra; más dolgod nem lesz vele; végül egy fél tallért fizetsz nekik...

Ma már nincs ily körülményes magyarázatra szükség.

HABORUS BORZALOM.

A kitűnő nyelvtanár buzgón olvassa az újságírókat és folyton azt mondja, hogy rémes.

— Mi az a rémes? — kérdik tőle.

— Azt olvasom itt, hogy Sanghai tús alatt áll, hogy Sanghaiban sok európaít is megölték, hogy Sanghaiban az uccán ásnak lövészárkokat. Borzalmának találom, hogy ez a lap egyszer i-vel, egyszer meg j-vel írja Sanghait.

Felhívás

előfizetőinkhez!

Felkérjük régi, hűséges előfizetőinket, hogy azoknak az iparos kartársaiknak címét, akik még nem kapcsolódtak be lapunk előfizetői közé, közöljék egy nyílt levelezőlapon kiadóhivatalunkkal (Arad, Str. Brătianu 18), hogy számukra szakszavunk mutatványszámát megküldhessük. — A hazai iparosság érdekeit nemzeti és felekezeti különbség nélkül egyformán védő szaklapunk csak akkor állhat hivatása magaslatán, ha minden intelligens iparos olvasói közé tartozik.

Tisztújító közgyűlést tartott az Oradea-nagyváradai fodrásziparosok szindikátusa

Az elmúlt vasárnap tartotta meg az Oradea-nagyváradai borbélyok és fodrászok szindikátusa az évi rendes tisztújító közgyűlést. A munkakamara üléstermét megtöltötte a npos gyűlés, amikor Mojiu elnök román nyelven nyitotta meg az ülést és üdvözölte a megjelenteket. Néhány szóval megemlékezett az elmúlt év nehézségeiről és a jövő év biztatásáról.

Czibula József ötletes beszéd keretében mondott köszönetet a vezetőségnek lelkes és odaadó munkájáért, de egyben tréfás módon kritizálta is őket.

Mikló Béla főtitkár felolvasta az elmúlt év működéséről szóló beszámolóját, kitért az iparosság mai helyzetére, a szervezkedés szükségességére. A közgyűlés úgy a főtitkári beszámolót, mint a pénztári jelentést helyeslőleg tudomásul vette és a vezetőségnek a felmentvényt megadta.

Ez a közgyűlés szorgalmazta annak is, hogy a borbély- és fodrászmesterek rég tervezett szindikátusának alapját megvesse és a jogi elismeréshez szükséges formasságoknak eleget tegyen. A közgyűlés pontról-pontra meghallgatta a szindikátusi tör-

vény szellemében elkészített alapszabályokat és rövid hozzászólás után megszavazta azokat.

A közgyűlés után egyhangúlag megválasztotta tisztikarát: Elnöknek Mojiu Gheorghe, a munkakamara iparosszekciójának elnökét, örökös elnöknek: Czibula József, Jurovita Miklós, Menning Sándor és Jigovan János mestereket, ügyészek: dr. Csillag Endre ügyvédet, alelnököknek: Schwartz Mihály és Héder Antalt, főtitkárnak Mikló Bélát, titkárnak Handel Sándort, pénztárnoknak Gyurcsik Gyulát. A választmány tagjai lettek még: Tarr László, Niederkorn János, Ornstein Izidor, Boldizsár István, Szilvási István, Mükstein István, ellenőrök Brückner Mihály, Zombori János, Dohn György, a választmány póttagjai a következők: Döge Mihály, Szabó Lajos, Fischer Sándor, Erzi Tibor, Hanga Sándor, Prohánka József, Farkas Sándor, Kiss József, Kiss András, Robitsak Béla, a felügyelőbizottság póttagjai Putnik Radó, Lőb és Keresztési Károly lettek. A gyűlés kisebb intézkedések tárgyalása után két óra tájban véget ért.

Osizsár Lajost felvették az Építész Kamarába.

Tudvalevő, hogy az új Építész Kamarai törvény sokban megváltoztatta az építő ipar eddigi gyakorlásának módját. Több építőmester maradt ki az Építész Kamarából. Mint most Tg.-Mures-Marosvásárhelyről közlik, a városi tanács értesítést kapott arról, hogy Osizsár Lajost, a Romániai Építőmesterek Országos Szövetségének elnökét végre szintén felvették az Építész Kamarába. Ő, aki éveken át annyit küzdött kartársai szerzett jogaiért, a legutolsónak maradt a felvétel alkalmából, hogy régi jogán bármilyen is tervezhessen és bíróság előtt szakértőként szerepelhessen.

SZORAKOZOTT APA.

Kohnnak, a Kohn és Társa cég főnökének intott vissz haza a fia az iskolából.

— Tata, — mondja a fiu — alá kell írnod.

Erre Kohn, akinek tele van a feje üzleti dolgokkal, így írja alá az intót:

„Kohn és Társa”.

POMPÁS DIAGNÓZIS.

Csiperke nem érezte jól magát és elment házi-orvosához.

— Uram, — szölt az orvos a vizsgálat után — magának gyenge a szíve, óvakodjon minden izgalomtól, szédüléstől és idegeskedéstől.

— Remek — kiáltott erre Csiperke, — orvosi rendelésre elvölök a feleségemtől.

— A KÜLFÖLDI SZERZŐDÉSEKET IS REPULÓBÉLYEGGEL KELL ELLÁTNI. A repülőalap igazgatóságának határozata szerint a külföldön megkötött szerződések repülőbélyegkötelesek, különben azokat az ország területén belül érvényesíteni nem lehet. Ezek után az ekszportöröknek külföldön történt eladásairól szóló kötések a tőzsdén csak úgy lehet bejegyezni, ha azokat repülőbélyeggel ellátják.

Emelkednek a fogyasztásiilletékekből származó bevételek

A román konjunkturakutatóintézet most hozta nyilvánosságra az 1937. évre vonatkozó gazdasági statisztikát. A pénzügyminisztérium kimutatásaiból megállapítható, hogy a nagy konzumcikkék fogyasztási adójából (petróleum, fémek, növényolajok, cukor, kávé, cement) lényegesen nagyobb összegek folytak be, mint az elmúlt év hasonló időszakában. Ezek a fogyasztási adók 2 milliárdos jövedelmet hoztak a kincstárnak. Így a petróleumtermékek adója 855, a fémek fogyasztási adója 178, a növényolajoké 85, a cukor 884, a cement 71 millió leit hozott. A jövedelmek emelkedése elsősorban a megnövekedett fogyasztásnak tekinthető. Hasonlóképpen emelkedett a vasút forgalma is az első három hónapban. A személyutazások kilométerhossza 1937-ben 1578 ezer kilométer volt az 1936. évi 1466 ezer kilométerrel szemben, a helyi áruforgalom tonnákban 1.021.415 ezer kilométerről 1.240.715 ezer kilométerre emelkedett, míg a nemzetközi forgalom valamivel csökkent. Emelkedett a vasút jövedelme is, amely 1936-ban az első fél évben 4.4 milliárd volt, míg ebben az évben már 5 milliárdot tesz ki.

CSAK SORJABAN

Utazók kártyáznak a kocsiszakaszban.

Benyit hozzájuk az ellenőr.

— Jegyellenőrzés. Kérem a jegyet.

Az egyik úgynök viccesen odanyújtja a tökfilt, mire a kalauz nyugodtan mondja:

— Előbb a jegyet kérem, uraim, azután az arcképes igazolványt.

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép

című
lapot

hetenként husz oldal nagyságban jelenik meg. Előfizetési díj egy évre 150 lei, fél évre 85 lei. Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen mutatószámot! — A lapban állandó iparos rovat!

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli a tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorozásmokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban Elemer Somlay Elemér 917.

In Grupa II. csoportban Vád. lui Dimitrie Cioban Demeterné 997 számig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormantare a Industrișilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15. §-a értelmében tagsági joguk automatikusan megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. csoportban: 902. V. I. Adolf özv. Grill Adolfné.

In Grupa B. csoportban: 987. V. I. Mauritiu özv. Kaufmann Mórné.

Hanyatlík az építkezési konjunktúra Bucureşti-ben

A főváros külső képe már alig emlékeztet a husz év előtti Bucureştire, amelynek legforgalmasabb utvonala is kedélyes döcögéssel haladt tova a jó öreg lövönat és egy-egy vasárnap délután a hajdani kisváros legszebb terein is százával és ezrével egymásbafonódó román és székely cselédek tánca tette festőivé az uccai életet.

Uccagyenesítés, utburkolat kicserélés és a többi ehhez hasonló hallatlan ujtások első alkalommal Dobrescu főpolgármester képzeletében villantak fel. A friss utburkolatok mindjárt serkentőleg hatottak az építkezésekre, mert szinte beleidegződött a köz tudatba, hogy abban a városnegyedben, ahol civilizáltabbá vált az ucca felülete, korszerűbb és higiénikusabb lakóházakba kell költözni.

Az amerikai mérvű kibontakozásnak indult főváros lázas ütemű fejlődése is gondolkodoba ejti azonban a szakköröket. Így építészeti szakkörökben az a nézet uralkodik, hogy a felhőkarcolók hipermodern empóriumában máris annyi hatalmas bérpalotát építettek, hogy az ezidőszert még gombamódra szaporodó bérpaloták egész tömege uresen marad. Bár a városrendészeti terv egységes szabályokat írt elő, mégis mindennapi jelenség, hogy ezeket a szabályokat megkerülik és a legtávolabbi perifériák uccájában is, ahol csak kétemeletes ház épülhetne, kivételként négyemeletes építkezéseket is engedélyeznek. Ezután természetesen, hogy a környéken mindenfelé ilyen magasságú házak létesülnek. Ha így terjed tovább ez a törekvés a belvárosig, ahol csak 8—10 emeletes blokk-házak létesülhetnek, úgy a főváros lakosságának nem sok idő múlva ötmillióra kell emelkednie, hogy az éjjel-nappal gőzerővel épített blokk-házak bérlokra találjanak.

De így a blokk-ház hamarosan megszűnik jövedelmező befektetésnek lenni, hisz e házsörnyetegek tiszta jövedelme ma is legfeljebb öt százalékra tehető. S ha a blokk-ház nem lesz jó üzlet a tulajdonosának, kevesebb hasznot hajt nemzetgazdaságilag is, amennyiben a kincstár ezentúl 40—50 épület adójából lesz kénytelen bevenni azt az adót, amelyet eddig tíz-husz jövedelmezett. Miután magánosok számára ilyen körülmények között egyáltalán nem lesz

értelme 20—30 millió leit befektetni az aránylag minimális jövedelmet hajtó bérpalotákba, számolni lehet az itteni építkezési konjunktúra hanyatlásával.

Másfelől tévedés volna azt gondolni, hogy a benaszült bucureştiek nagy előszeretettel költöznek a háborúelőtti bojárpalotákba. A Palais Sturdza-nak, a külügyminisztérium patinásmultu székhelyének könyörtelen módon való lebontása eléggé mutatja, hogy a bucureştii építkezési szellemet a praktikusság elvei uralkodják. A célszerű modern berendezkedés szempontjából pedig merőben közömbös, hogy a csákányütések közé került egykori hercegi palota az ország történetének volt egyik titkos színpada felévszázadon keresztül.

Távolabb, a Jianu-sösszén gyönyörűbbnél-gyönyörűbb kertekkel körülvett villák sorakoznak. Ezeknek parcellázásában nagy szerepet játszott a Bazaltin, amely egész városnegyedet épített ki Bucureşti északi részén és amely vállalat például már alig van foglalkoztatva. Pedig a fővárosnak ezen a részén, mióta híre terjedt, hogy Őfelsége II. Carol király és a trónörökös telket vásárolttak nyári kastély céljára, máris varázslatos panorámája bontakozott ki a modernebbnél-modernebb építkezéseknek.

A főváros és a vidéki városok lakásviszonyaira vonatkozólag E. C. Decusarának, a statisztikai hivatal vezetőjének egyébként legutóbb érdekes kimutatása jelent meg. Eszerint, a hatalmas arányú építkezések ellenére is, a lakásviszonyok a fővárosban, mint néhány vidéki városban még mindig nem kielégítőek. Így Timişoara-Temesváron száz új lakóra 37 új lakás esik, Târgumureş-Marosvásárhelyen 36, Cluj-Kolozsváron 26, Bucureştiben 13. A sorozat legvégén Braşov-Brassó áll, ahol száz új lakóra csak 10.2 új lakás esik, ami megmagyarázza az ottani lakások drágaságának okát. A fővárosban, de általában az egész ország területén — állapítja meg a kimutatás — a házépítkezési tevékenység nem csupán a nyugtalanuló töke menekülésének formája, hanem a szükséglet kielégítésének üzleti vállalkozása is.

Nehézségeket okoz az építkezésekben a vashiány

Az általános és páratlan fegyverkezési verseny, amely az egész világon minden nyersanyagot a maga számára köt le, mindjobban érezhető áruhiányt idézett elő a vaspiacon. Ez az áruhiány főleg azokban az országokban érezteti hatását, amelyek a nyersanyagot, vagy vasipari félgyártmányokat részben vagy egészben külföldről importálták. Ez utóbbi államok közé tartozik Románia is, amelynek mind nagyobb nehézségebe kerül, hogy vasipara számára szükséges nyersanyagot külföldön beszerezze.

A kormány nagy erőfeszítéseket tesz, hogy a mind tűrhetetlenebbé váló nyersanyaghiányon változtasson. A kormány a folyamatban lévő külkereskedelmi tárgyalások alkalmával azzal a követeléssel lépett fel, hogy aranydevizát érő exportcikkeket, mint buzát és benzint csak azzal a feltétellel bocsát más államok rendelkezésére, ha ellenszolgáltatásul részben vasipari nyersanyagokat kap. Ezzel a fellépéssel sikerült is elérni azt, hogy a belföldi ipar fennakadás nélkül tudja teljesíteni a nemzetvédelmi minisztérium által feladott megrendelések leszállítását, de a kereskedelmi célokat szolgáló árucikkek előállítására a hazai vasipari vállalatoknak már sem idejük, sem kellő nyersanyaguk nincsen.

Főleg a nyersanyaghiány vett az utóbbi időben fenyegető mértéket. Így betonvasban már súlyos hiány mutatkozik és a feladott megrendeléseket a gyárak csak több hónapos késedelemmel teljesítik. Szakkörökben azt állítják, hogy az épület-vas hiánya a fővárosban már több esetben arra vezetett, hogy az építkezéseket el kellett halasztani. Különösen a blokkházak építési munkálatainál érzik nagyon a betonvashiányt, mivel ezek az épületek igen nagy mennyiségű betonvasat igényelnek.

A román konjunktúra-kutató társaság legutóbbi jelentése szerint, az idei év első negyedében a hengerelt vas és vaslemez-készletek 40—45 százalékkal meghaladták a tavalyi készleteket. Szakkörök válsá-

ménye szerint azonban ezek a készletek teljesen kifizogyóban vannak és nincs messze az az idő, amikor a gyárak ezekben a cikkekben a megrendeléseket nem fogják tudni teljesíteni.

— Rengeteg kedvezmény vár a Budapesti Őszi Vásár látogatóira. Budapestről jelentik: Csütörtökön, szeptember 2-án nyílt meg méltó ünnepségek között az ezidei lakberendezési és háztartási őszi vásár, amely tudvalevően ezúttal országos kézművesipari kiállítással is bővül. Akik már láthatták a kiállítást, valóságos csodákat mesélnek művészi szépségről és páratlan gazdagságról. A rendezőség csak most közölte a nyilvánossággal, hogy a féláru utazási és a vizumkedvezményeken felül Budapesten kedvezményes villanyosjegyeket, továbbá gyógy- és strandfürdő, színházak, múzeumok és egyéb hasonló helyek látogatására kedvezményes utalványokat tartalmazó jegyfűzetet bocsát pénztárainál az utazási igazolvánnyal érkező látogatók rendelkezésére.

A kiállítást rendező Országos Iparegyesülethez beérkezett jelentések szerint az Európa utazási iroda Bucureştiből különvonatot szervez a vásárt megnézni akarók részére, Bucureştiből, Cluj-Kolozsvárról és Braşov-Brassóból a romániai kézműipari szervezetek csoportosan érkeznek a kiállítás meglátogatására, a határmenti városokból a kiállítás ideje alatt lebonyolításra kerülő sportesemények látogatására ugyancsak különvonatok indulnak.

Nem volt még eddig őszi vásár, amely a siker ekkora eredményével nézett volna a megnyitás elé és amely iránt akkora érdeklődés nyilvánult volna meg Európaszerte, mint a kézművesiparnak most megnyíló óriási parádés kiállítása.

Ujból napirenden a cukor drágulása

Mint köztudomású július hó folyamán történt, hogy az egész országot bejárta a hír: drágul a cukor! A hír nem volt alaptalan, mert tényleg kísérlet történt a cukor árak emelésére, azonban a kísérlet végleges elintézését ekkor elhalasztották néhány hónappal, mert a „probléma még további tanulmányozást igényel”. Először a központi kartell-bizottság foglalkozott a cukorgyárak által előterjesztett kéréssel, majd két szakbizottságot bízta meg a megfelelő tanulmányozással, különös tekintettel arra, hogy a cukorrépa és a cukorgyártmányok jelenlegi ára milyen viszonyban áll egymással és hogy indokolt-e az árak emelkedése. Egy hónapi huza-vona után az első számú bizottság csütörtökön ülésezett és elhatározta, hogy most már a legrövidebb időn belül megkezdí érdemi munkáját, hogy jelentését legkésőbb szeptember hetedikéig beterjeszthesse a központi kartellbizottsághoz.

A második számú bizottság, amely a cukorrépa árakat tanulmányozza, szeptember elsőjén ülésezett első ízben, megállapítja munkájának irányelveit, amelyeknek követésére bizony már nem sok idő marad, mert a tervek szerint szeptember hetedikén ez a második bizottság is beterjeszti jelentését a kartell-bizottsághoz.

Szeptember első felében hívják össze ülésre a központi kartellbizottságot, amelynek ülésén részletesen foglalkoznak majd a két albizottság jelentésével és ezeknek megtárgyalása után véleményezi a cukorrépa és cukorkészítmények megdrágítására vonatkozó előterjesztést. A véleményezés abban az esetben, ha az előterjesztések indokolt voltát állapítja meg, kiterjed az esetleges drágítás arányaira is. Végül azután Pop Valer kereskedelmi és ipariügyi miniszter elé terjesztik a cukor-problémáról készült véleményezéseket, a miniszter viszont a kormány gazdasági bizottsága előtt ismerteti a helyzetet és bizottság dönt végső fokon a nagy kérdésről: drágább legyen-e a cukor, vagy pedig így is elégét fizetünk ezért a borsós-áru ételizesítőért...

FŐ A MŰVESZET.

— Miért járnak Macerák olyan gyakran a színházba?

— Macerák azért, hogy lássa, mit viselnek a nők a nézőtérben, a Macera pedig azért, hogy lássa: mit nem viselnek a nők a színpadon.

A tigriscsíkos kutya

Írta: HUNYADY SANDOR.

Jenő ideális fiatalember volt. Huszonnyolceves, világosbarna, középtermű. Mosolygó szájában egy pedáns platinafog ragyogott. Tudott táncolni, teniszezni és korcsolyázni. Nyárra volt hat fehérnadrágja, bőrberije és nyerselyem ancugja, tölre frakkja, smokingja és biberrel bélelt bundája, amelyet még az édesapja hagyott rá örökségképen. Ez az édesatyja gyógyszerész volt és két, emeletes bérházat, huszonöt hold szőlőt gyűjtött össze életében. Az örökjogu patikát atyja halála után Jenő vezette, de a vagyon az édesanyjához volt. Otthon lakott a családi házban, a gróf Széchenyi-uccán, de teljesen különálló traktusban, amelyek ajtajához külön út vezetett a rózsafákkal beültetett kerten át.

— Felöltözz férfi vagy már, úgy rendezd be az életeredet, ahogy akarsz. Senkinek semmi köze, hogy mikor jössz haza, mikor mégy el és kik járnak hozzá! Legyen a tiéd a két kerti szoba! — mondta az édesanyja, amikor Jenő betöltötte a huszonötöt.

Ez volt az elv. A valóságban azonban semmi sem érvényesült ebből a szabadságból. A kapura éleshangú csengő volt felszerelve, amely automatikusan megszólalt, ha az ajtót nyitották. A „külön traktus” meglehetősen látogatónak végig kellett haladnia a fő szárny kertre néző ablakai előtt. Jenő mamája pedig szenvedélyes lesekedő természet volt, aminthogy szenvedélyes lesekedő természet volt Margit néni is, az özvegy alpolgármesterné, a fiatalember nagynénje, aki szintén ott lakott a családi házban. Pletykás és lesekedő volt a szakácsné, a szobalány, sőt pletykás és kíváncsi ember volt még a mindenes szolgáló is, aki a pincében tanyázott, pontosan Jenő szobái alatt.

40 és 120 százalék között mozog a fővárosi adóemelés

Tautu bucureştii pénzügyi vezérfelügyelő, — mint jelentik, — most készítette el a fő város adókiivetésére vonatkozó statisztikát. Ennek értelmében a 16 adókiivetési bizottság összesen 932 millió lei adót vetett ki a fővárosi vállalatokra és lakosaira. Ha a fellebbezések által elért adóelengedéseket is számításba vesszük,

az állami adók ebben az évben a fővárosban 830 milliót tesznek ki.

Összesen 17.000 fellebbezést kellett elintézni.

A statisztikából kiderült, hogy a részvénytársaságok adóját átlagban 120 százalékkal emelték, míg a magánosok és magáncégeknél az

emelés 40 százalék volt.

Alimanisteanu alminiszter az eredménnyel általában meg volt elégedve, de elrendelte, hogy

mindazon főellenőrök és ellenőrök, akik 2 évnél tovább voltak egy és ugyanazon helyen, a vidékre helyeztessenek át,

hogy ott is megszervezzék a pénzügyi szolgáltatást. Azonkívül elrendelte a miniszter, hogy a pénzügyi tisztviselőkkel szemben szigorú ellenőrzést gyakoroljanak. Ezen célból külön könyvet fektetnek fel, amelybe minden ellenőr, főellenőr és adóvégrehajtó köteles napról-napra bejegyezni, hogy milyen ügyekben tevékenykedett.

A vasuti fuvardíj csökkentésével akarják elérni a tűzifa olcsóbbodását

A belföldi tűzifapiacra a szilárdulás egyelőre a jelek szerint tartósan mutatkozik, annyira, hogy a tűzifa állandó drágulása már a kormányt is foglalkoztatja és a régi, de egyáltalában nem célravezető recept alkalmazására gondoltak. Tervebe vették a tűzifa országos maximalizálását. Ezt azonban hamarosan elejtették és a sűrűn megjelenő közleményekből a sorok között az olvasható ki, hogy az illetékes tényezők

a vasuti fuvardíjak mérséklésével akarják a tűzifadrágaság kérdését megoldani.

A kormány előtt többrendbeli javaslat fekszik, hogy tűzifaszállítványoknál ne alkalmazzák a 15 százalékos fuvaremelést és meg kell hosszabbítani a mérsékelt nyári szezonárifa érvényességét az év végéig. Híre jár, hogy a kormány minden valószínűség szerint ezt a megoldást választja. Kétségtelen ugyanis, hogy

a rohamos áremelkedést elsősorban a 15 százalékos szállítási díj emelés és a magasabb téli díjszabás okozta.

Némi szerep jutott az árak növekedésében annak is, hogy a termelővállalatok már most lecsökkentették a kitűnőnek remélt és ígérkező tűzifakivitel és egy — általuk ugyancsak remélt — szigorú tél ma még csak esetleges következményeit. Nem lehetetlen azonban, hogy a túl vérmes reménykedőket a tűzifakivitelnél némi csalódás éri, mivel szakmai körök értesülése szerint

Magyarország a tűzifabehozatalt Osztrákia és Jugoszlávia részére szabaddá tette

és már történtek is kisebb-nagyobb tüzetkötések.

A kínálat egyébként csekély és az eladók csap prompt szállításra vállaltak el egy-egy vagonra szóló megrendelést, a detailszakma tanácstalan, mivel a jelenlegi helyzetet nem tekintik szilárdnak, mert a tűzifaárak már elérték a hatóságok által megállapított legmagasabb árhatárt és további áremelkedéssel már nem kell számítani. Bár a hivatalos jelentések szerint a tűzifaprobléma megoldása még távol van a fővárosi lapok újabb árdrágulás lehetőségére figyelmeztetik a közönséget, mégis az a vélemény alakult ki szak-körökben, hogy valószínűleg

a tűzifaáraknál valamilyen kormányintézkedés, esetleg vasuti fuvardíj mérséklés következtében hamarosan áresés következik be.

Az utóbbi napokban aradi viszonylatban a következő árak alakultak ki: Ia. bükkhasáb 5500 lei, II. bükkhasáb 5250 lei. Ia. gyertyánhasáb 5600—5700. II. gyertyánhasáb 5400—5500. Ia. cserhasáb 5200—5300. Gyertyándorog 5100—5200. Bükkdorog 4500—4600. III. oszt. bükk-tűzifa 4400—4500 lej. Fenti árak 1936—37. évi termelésű tűzifára vonatkoznak.

A magyarországi kivitel élénkebb tempóban indul meg.

Nem lehet mondani, hogy ez a lakás „Sturmfrei” lett volna a családját tapintatosan respektáló fiatalember számára. De ez nem volt kivétel. A harmincezer lélekszám közüli városnak jóformán minden polgári rendű nője és férfia ilyen lelkes gondossággal ellenőrzött házaiban lakott.

Igy aztán sokszor megtörtént, télen bál után, nyáron kerti vacsorák után, hogy a bortól és táncától felhevült fiatalember éjjel, lefekvéskor, térde közé fogva a paplant, fejét a párnába furva, bosszus sósájjra fakadt:

— A jég verje el ezt a várost! — Odaadnám a fél patikát, ha minden évben Pesten tölthetnék két hónapot!

Behunyta a szemét és Idára gondolt. Balzsam mérnök nevére, aki behalálosan szerelmes volt. Ida asszony fekete, sasorru, sovány, regényeket olvasó, költői ruhákba öltözött, erős parfümöt terjesztő, harminceves asszony volt és a város idősebb korosztályba tartozó intelligenciájának véleménye szerint karikás, sötét szemével feltűnően emlékeztetett Asta Nielsenre. A mérnöknek ugyancsak halálosan vi-szontszerette Jenőt. De nem juthattak el még csak egy csókig sem, a városka gyilkosan kíváncsi, mindenhová befuró, csufondáros pillantása miatt.

Kénytelenek voltak megmaradni az égi szerelem területén. A titkos összenézéseknél, rejtett értehmű mondatoknál és belterjes kézcsókknál. Néha találkoztak sétaközben „véletlenül”. Egymáshoz csatlakoztak. De ezek a séták sem tarthattak tovább negyedóránál. Hosszabb andalgást már feltétlenül „megbeszéltek” volna az ismerősök. Egy ilyen sétánál az ajánlta Jenő:

— Nézzé, Ida! Átmehetnénk a hidon, a tölgyes-be! Két perc! Ott nincs soha egy lélek! — és sze-

me szomjasan tapadt az asszony nyakára, a füle mögötti kis árnyékra, ahol a legjobban szerette volna megcsókolni.

— Meg van örülve?! — sutogott a mérnöknek. — Megfojtana az uram, hogyha megtudná.

Aztán mégis olvadt benne az ellenkezés, mint forró lábasban a vaj. Befordultak a sötétszerű, kis erdő felé, ahol Jenő szerint „soha nem szokott lenni senki”. Nem is voltak sokan, csak a helybeli gimnázium fizikatanára, egy pupos ember, aki angolul tanult, fel-alá sétálva a fasorban. A tanár rögtön meglátta őket és harsányan köszönt: „Kézzé csókoltom! Szervusz Jenő!” — Zsebetette szótárát és füzetét. — „Nem zavarok?” — kérdezte nyájasan és odaragadta hozzájuk harmadiknak:

— „Fulladtál volna meg a születésed napján?” — gondolta Jenő és a mérnöknek nézett, akinek szeme körül még sötétebbek lettek az Asta Nielsen-szerű karikák. Nyilván ő is kívánt magában valamit a puposnak.

Amikor ez a jelenet az eszébe jutott Jenőnek, olyant fordult dühében, hogy belevágta fejét az ágy fájába. Felült, kigombolta a hálóginge nyakát, meggyújtotta az éjjeliszekrényen a villanyt és Tóth Béla „Anekdotákincs”-ét kapásból kinyitva ötszázad-szor elolvasta a csóri csukáról szóló adomát. Majd újra sötétet csinált és kissé lecsillapodva, befejezte a mérnöknek vonatkozó gondolatort. Csak azért, hogy az álom előtti állapot mélyebb és tisztább regiszterébe jutva, másik nagy szerelméről kezdjen merengeni. E másik szerelem tárgya Katka volt. Hintz fogorvos leánya. Szinte természetesen, hogy a mérnöknek fekete, morfiúm-méreg jellegű szépségének ellentétképp, Katka szőke volt. Az a bizonyos édes, platinaszőke típus, amelyiknek a hűre sötétebb lesz a hajánál, amikor nyáron a strandon lesül. Je-

Az égető kérdések egész sora került megvitatásra az élelmezési ipar Satumare-szatzmári kongresszusán

Felemelő külsőségek között folyt le a zászlószentelés.

Satumare-Szatzmáron az élelmezési szindikátus vasárnap tartotta meg országgyűlési kongresszusát, amelyen a szindikátus zászlóját is felszentelték. A zászló nehéz vörös selyemből készült munka és külön arany szálakkal hímizték a nemzeti színű zászlóba a szakcsoportok neveit. A mesteri kézzel elkészített művészies selyem zászló Moldováné Reich Zsófi hozzáértését és szakavatottságát dicséri.

A szindikátus tagjai, akik között ott voltak a város és környék vendéglős-, mészáros-, pék- és cukrásziparának számottevő tényezői, a Polgári Társaság körben gyülekeztek és a zászlószentelés céljából a templomokba vitték. Négyes sorokban sorakoztak fel a jelen voltak, elől Debreczeni Sándor zászlótartó haladt a zászlóval, aki előtt mentek a bájos zászlóapródok, névszerint Balogh Böske, Nicoara Ica, Balogh Anti és Demian Alajos.

A zászló mögött vonultak fel: Horvát Jánosné zászlóánya, baloldalon Maior Andrei elnök és jobboldalon Balogh József, a Polgári Társaság vendéglőse, mögöttük hölgykoszorú haladt. Itt mentek a koszorús lányok, a jegyűbb divat szerint készült, gyöngyörűbbnél-gyönyörűbb ruhákban. Minden koszorús lány mellett egy vőfély lépdelt. A koszorús leányok a következők voltak: Horváth Marica, Hoffmann Piri, Dávid Zsuzsi, Sepsi Manyi, Măgureanu Stella, Maior Irene, Kovács Kató, Papp Ilrén Szeifried Mici, Csendes Mancsi, Nemes Gabriella, Tomori Marica.

A koszorús leányok és vőfélyek után a szindikátus tagjai következtek, akik zárt menetben haladtak a zászló mögött.

Külön meg kell dicsérnünk Horváth Maricát és Nagy Sándort, akik áldozatos munkát végeztek az ifjúság megszervezése körül.

A görög keleti kápolnában

istentisztelet keretében szentelték fel a zászlót. A celebrálást Răuţiu főesperes és Rujdea Ion esperes végezték. A görög katolikus templomban az evangéliumból Mureşan Patriciu esperes olvasott fel, míg a zászlószentelést Dragoş Aurel főesperes, szenátor végezte, aki lelkesítő beszéd kíséretében szentelte meg a zászlót.

— A szindikátusba tömörült ipari munkaadók tevékenységüket csak úgy tudják kifejezni, — mondotta, — ha felismerik az egyesületi erő jelentőségét. Munkájuk szoros kapcsolatban van az ország konszolidációs törekvéseivel.

Innen a menet a román. kat. székesegyházba vonult, ahonnan rövid ima után a református templomba mentek. Itt Boros Jenő főesperes imádkozott.

— Legyen ez a zászló — mondta — az összetartás, a béke és az egymást megbecsülés szent jelvénye. Az igazság, a béke, a termelő munka és a megelégedés jelszavai legyenek felírva erre a zászlóra.

Délben a munkakamara kerthelyiségében szakterítékes bankett volt. Az asztalfőn Horváth Jánosné zászló-anya foglalt helyet, akit lelkesen ünnepelek. Az első szónok Maior Andrei volt, aki Öfelsége, II. Carol királyra ültette poharát. Cosmătu vendéglős az együttérzés fontosságát domborította ki beszédében, Reiner Martin kijelentette, hogy a szindikátus politikai célok szolgálatában nem áll, kizárólag szakmai érdekeket képvisel. Poharát a jelen volt hölgyekre ültette.

Nagy Sándor a fűszerkereskedő szakcsoport és az ifjúsági vigalmi bizottság nevében beszélt és meglepő szavakkal köszöntötte a megjelent vendégeket.

Berger Marcel Horváth Jánosné zászlóanyára és a hölgyekre ültette poharát, míg Jakab Antal a vendéglátókat köszöntötte fel, Jellinek Ede pedig becsületes megelégedést kért a munkásság számára.

A bankettől egyébként a kongresszus vezetősége elhatározta, hogy hódoló táviratot küld Öfelségének, üdvözlő és bizalmáról biztosítja Tatarescu miniszterelnököt, dr. Pop Valer kereskedelemügyi minisztert, Niculescu Ritset, a Sfatul országos elnökét és Ferenczy György javaslatára Stelian Popescut.

Sérelmeinkre orvoslást kérünk.

A kongresszust Maior Andrei elnök nyitotta meg. Részletesen beszélt a vendéglősök és kiskereskedők szakmai képzéséről és annak tökéletessé tételéről, a szeszjövődéki törvény hiányosságairól, követe, hogy a kisiparosok és kiskereskedők könyvvizetésének kötelezettségéről szóló rendeletet helyezék hatályon kívül, a kormány kövessen el mindent, az idegenforgalom emelésére.

Követelte, hogy az élelmezési szakmáknak biztosítsanak kellő képviselőt a városi, megyei tanácsokban, sőt a parlamentben is. Sürgette a kereskedői és ipari nyugdíjintézet létesítését. Hibelt kell teremteni — ugymond — az ipar — és kereskedelem számára, meg kell fékezni a finansztörke kapzsiságát.

Meg kell szüntetni az adókvetési méltánytalanságokat, egységesíteni és egyszerűsíteni kell az egész adórendszert. Végül a munka szabályozását követelte, mert — mint mondta — ma a becsületes munkának nincsen értéke. Számarány szerint a kereskedelmi kamarába helyet követelt az élelmezési szakma számára.

A sütőipar panasza.

Jeney István sütőiparos a sütőipari szakma érdekeit sorakoztatta fel.

— A buzaértékesítési illeték — mondta — súlyos terhet rak reánk. A buza most már nem áll alacsony árnívón, éppen ezért ennek az illetéknek a kivávása iídőszerűtlen. Ezt az illetéket, amely egyleies terhet jelent a kenyérre kilogrammonként, el kell törölni. Ezenkívül a könyvvizetés alól is fel kell menteni a sütőiparosokat. Az adóztatás terén is rendet kell teremteni. A pék például az állami adókvetésnél kereskedő, a munkásbiztosítónál iparos...

A husiparosok sérelmei

Terebesi József husiparos a szakcsoport sérelmeiről számolt be és azoknak soron kívül való orvoslását sürgette.

Az ellen a husiparosoknak — ugymond — semmi kifogásuk sem lehet, hogy az állam követeli az adóját. Ez rendben volna, — de Satumare-Szatzmáron igazságtalanul vetették ki az adót. A helybeli husiparosok nagyon nehéz viszonyok között élnek.

Sérelmesnek tartják a vágóhídi állapotokat is. A jelenlegi Satumare-szatzmári vágóhid nem felel meg rendeltetésének. Végül javasolta, hogy a husiparosok a vágóhídon levágott állatok után és azoknak arányában fizessék az adót.

Scholtz Béla husiparos szerint lehetetlen állapotok uralkodnak a munkásbiztosítónál. A kisiparosok számára ki kell mondani a szabad orvosválasztást, majd Scholtz a nyugdíjintézet létesítésére tett javaslatot.

Hetvenegyfőle adó és illeték.

Reiner Márton központi kiküldött választott az elhangzottakra. Elmondotta, hogy

a 71-főle adót és illetéket fizet a kereskedő.

A kereskedelmi törvényt egységesíteni kell, mert a bélyeg- és a kereskedelmi törvény labirintusaiban elvész az adófizető.

A nyugdíjintézet létesítéséről szóló javaslatot

dr. Pop Valer miniszter tanulmányozza

és erősen bizunk abban, — mondta, — hogy az rövidesen törvényerőre emelkedik. A járulékokat a jövőbeni adó fokozatai szerint kell majd fizetni.

Maior Andrei zárószavaival véget ért a kongresszus. Este az ifjúság a Polgári Társaságban fényesen sikerült táncmulatságot rendezett, amely a legjobb hanglatban a reggeli órákig tartott.

nő megörült a színösszetételért, oly gusztusosnak találta. És azt képzelte, ha egyszer beléharaphatna valahol a gömbölyded és feszes Katicába, meleg tej fröcsöcsenne szét mohó foga alatt.

Ami azt illeti, Katicát meg is csókolhatta volna nyugodtan. De akkor el is vehette volna mindjárt a vidéki kisváros iratlan törvényeinek parancsa folytán. A fogorvos családja reszketve várta már az eseményt. Maga Katica is kapott a mamájától egy kis gyöngéd felhatalmazást, hogy a fiatal gyógyszerésszel szemben megengedhet bizonyos kokettériát. A hajlam megvolt, az anyagi körülmények sem lett volna baj. De e mátkaság előtti állapot mégsem akart kellőképpen megsűrűsödni, mert Jenő cselekvőképének hegyét mindig letörte az a háttérben lappangó érzés, hogy akkor mindennek vége. Idával.

Sajátságos dolog, hogy a helyzetet, amely a benne szereplő egyének legbensőbb érzéséből fejlődött, teljes világossággal látta és fogalmazta meg házi használatra a városka jó társasága. Pedig Jenő diszkrét volt és Ida is vigyázott a viselkedésére. De hát ugylátszik, hogy az ötvenezer lakoson aluli városok társadalma élesebben tudja megfigyelni a lelki dolgokat, mint Proust. Így aztán a szobalányok is tudták, hogy: „a gyógyszerész régen elvette volna már a fogorvosék lányát, ha nem lenne itt a mérnök, az ő Asta Nielsen-szemével!”

A helyzet érett. Jenő egyre jobban vágyott felolvasni abban a kékszemű, szagosított glicerinen, amely Katicát jelentette és ezzel párhuzamosan mindjobban szeretett volna megégni a bűnös lángban is, amely a mérnök izzóan sovány egyénisége fölött imbolygott, mint a lidércfény. Olyan részeg és feszült állapotban volt már állandóan, mint Rómé,

Isten csudája, hogy meg tudta csinálni valahogy a recepteket.

Egy júniusi délelőtt a mérnök bement a patikába, hogy tíz gramm californian poppyt vásároljon. Ez volt a kedvenc parfümjé, amely háromhiteles, óriási, üveg dugós flakomban állott a gyógyszerár belső pultján.

Jenő kiszolgálta legdrágább vevőjét, aztán hajdonfő, csak úgy lezseresen kikísérte a bolt elé.

— Mindjárt visszajövök! — vetette oda a két segédnek, akiknek az arca merev maradt, de a gyomruk helyén egyforma melegséggel mosolyodtak el mind a ketten.

Az asszony ezúttal száraz volt, józan és rövid, mint a nők általában, ha döntő elhatározásra jutottak.

— A férjem ma reggel elutazott és csak holnapután jön haza Miskolcra, ahol huszonöt éves érettségi találkozája van. A cseléd orbáncot kapott, bevittük a járványkórházba. A kislányom és a dada már a Balatonnál van a nagymamánál. Egyesegyedül a kertészek vannak a házban, akik éjjel úgy alusznak, hogy soha nem lehet felverni őket. Akar ma, éjjel után feljönni hozzám? Együtt tölthetnénk négyezemközt egy-két órát.

Jenő csaknem elájult, a térde reszketni kezdett.

— Ne vágjon ilyen arcot! — szólt rá szigorúan a nő. — Valaki ide nézhet és észreveheti, hogy fontos dolgokról beszélünk.

— Bocsánat, nem tudtam uralkodni magamon! — védekezett a fiatalember.

— Elég baj! — korholta a mérnök. — Mert ehhez a dologhoz sok elővigyázat kell. Gondolhatja, hogy mit reszkírozok! Mindent! Többet, mint a halál!

Ez nem volt egészen igaz. A dolog olyan óvatossan volt kiterelve, hogy nem maradt benne több rizikó, mint egy bécsi repülőutban. De hát az is elég bátorság egy vidéki polgáraszonytól, ha be mer ülni a bécsi repülőgépre.

— És hogy jutok be magához?! — kérdezte a fiatalember. Lelki szemével előtt megjelent a mérnök háza, amely a város kertnegyedében, a dombnak futó, Laczkovics herceg-uccában állott, másféloldos óriási telek közepén, szép virágágyak és gondosan ápolott gyümölcsfák között.

— Vegye el tőlem ezt a csomagot! — mondta az asszony és könnyű mozdulattal átnyújtott egy se-lyempapírba csomagolt, apró skatulyát.

— Milyen nehéz! — csodálkozott Jenő, megemelve tenyerén a dobozt.

— Ne játszadozzon vele, hanem tegye zsebre! — intete a mérnök. — A kulcsok vannak benne. A sárgarépa, a kert kapujának a kulcsa. Balra jobbra forog. A vas, a ház kapujáé, vigyázzon, ezt egészen a nyakáig be kell dugni a zárba. A nikkel a hall ajtajáé. Azt ugyan én nyitva fogom tartani. De hátha a kertész bezárja. Óvatosságból, itt van az is.

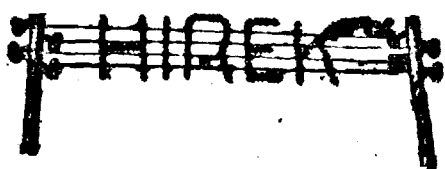
— Ida! — suttogta rekedtesen a fiú.

A nő tárgyilagos hűvösséggel folytatta:

— Volt már nálunk Ismeri a lakást. A kapcsoló a hall ajtajától balra van, de ha lehet, ne gyújtson villanyt. Az én hálómban égni fog a lámpa, az üvegajtón át kivilágít a nappaliba. Csak a lépcsőre vigyázzon. Tudja, hogy hol van a lépcső? — és a legapróbb részletekig elmagyarázott mindent.

Délután aludni próbált, hogy friss legyen éjjel. De nem tudott. Muszáj volt elmennie a kávéházba billiárdozni.

Este kilenckor, vacsora után, azzal csókol kezét

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redakció és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon.
Strada Brătianu 18.

A városi illeték nem adó

Az Albina Bank tárgumureji fiókja nemrég jelzálogkövetelésének kielégítésére árverést tűzött ki Ganga Gusztáv Tg.-Mures-marosvásárhelyi kelmefestőmester ingatlanára. Az árverés meg is történt és a pénztintézet megkapta követelését.

A város adóhivatala azonban fellebbezést adott be az árverés ellen és a végrehajtási törvény 54-ik szakaszának harmadik bekezdésére való hivatkozással kérte, hogy a kelmefestőmester városi illeték-tartozásait a bank követelése előtt elégítsék ki.

A törvényszék annakidején elutasította a város keresetét. Most az ítéletábra is a törvényszék álláspontjára helyezkedett. Döntésében kimondta, hogy

a városi illeték nem adó és így a törvényben biztosított elsőbbségi sorrendről sem lehet szó.

A tábla a várost a felmerült költségek megtérítésére is kötelezte.

== MINDEN KÖZJEGYZŐI MŰVELET-NEL LE KELL RÖNI A JOGÜGYI ALAP BÉLYEGILLETEKÉT. Az Ardeal-erdélyi közjegyzői kamarák átiratot kaptak az igazságügyminisztériumból, amely felpanaszolja, hogy örökösödési ügyekben a közjegyzők nem alkalmazzák az igazságügyi alap céljait szolgáló bélyeg (timbru judiciar), amivel súlyos kárt okoznak az államnak. Az átirat hivatkozik a 2540 számú rendelet 4. szakaszára, amely úgy intézkedik, hogy a jogügyi alapot szolgáló bélyeg a közjegyzőknek is alkalmazniuk kell valamennyi ügyletüknél, nem csak akkor, ha a közjegyző bíróság igénybevételével dolgozik, mert a törvény semmiféle ilyenirányu megkülönböztetést nem tesz. Epen ezért a minisztérium felkéri a közjegyzői kamarákat, hogy megfelelő intézkedéssel szüntessék meg a mai rendszert és gondoskodjanak a jogügyi alapot szolgáló bélyeg általános alkalmazásáról.

a mamájának, hogy „korai lefekvést csinál”. Viszszavomult külön lakosztályába. Pedikűrözött, manikűrözött. Hyperrollal gargalizált és utána pörkölt kávét rágott az úde lehellet kedvéért. Megmosta a haját előbb pixavonnal, aztán ibolya szappannal. Végül gondosan kimosva kívül és belül, mint egy kanalas orvoságnak való üveg a patikában, éjjel, félegykor, hogy a kapura szerelt csengőt meg ne bolygassa, átmászott a saját udvaruk kerítésén.

Gyönyörű éjszaka volt. Az égen fehér telihold. Mély csönd. Sötét ablakok. Az ilyen kisvárosban tizenegy után még a Pletyka is lefekszik aludni.

Jenő nem találkozott teremtet lélekkel a Laczkovics herceg-uccai villa sodronyos kauzáj. A rézkulcsot benyomta a zárba. Megforgatta. Könnyen járt. A kapu kinyílt.

Előtte volt az ezüst és fekete, holdsütötte kert. A virágágyak és gyümölcsfák mögött pedig az egyemeletes, kis villa, amelynek egyik ablakában rózsaszínű fény derengett. Jenő tudta, hogy mit jelent e fény? Az éjjeli lámpa rózsaszín ernyőjét lent a hálóban. Jenő máris orrában képzelte a kaliforniai pipacs illatát, amelyet annyit szagolgotott saját patikájának háromliteres üvegében, ha Idára akart gondolni.

Végigment az udvaron a fák árnyékában. Semmi baj, teljes némaság. Már egészen közeljutott a házhoz, amikor elfogta a nyugtalanság, amely az emberi szívet, a régóta várt, nagy boldogságok bejelölése előtti pillanatban szokta összeszorítani. Már a vaskulcsot is elővette zsebéből, amikor hirtelen a földbe gyökerezett a lába.

Két, diszes kőurna közt, néhány lépcső vezetett ahhoz az ajtóhoz, amelyen be akart volna menni. Hat lépényire volt az ajtótól, amikor szembe vele, fé-

Az UGIR az adózaklatások ellen

A Gyáriparosok Országos Szövetségének adóügyi bizottsága foglalkozott azokkal a panaszokkal, amelyek tagjai részéről az adóellenőrzésekkel kapcsolatos túlzások, zaklatások és különféle kellemetlenkedések miatt elhangzottak. Tudomására jutott a szövetségnek, hogy egyes iparvállalatoknál havonként kétszer, háromszor, négy öt, sőt hétnapos ellenőrzéseket eszközölnek, amivel megakasztják a munka zavartalan menetét. Megtörtént az is, hogy ezek a sorozatos ellenőrzések egy és ugyanazon adó-nemre vonatkoztak, amiből nyilvánvaló, hogy szándékos kellemetlenkedésről van szó. A minisztériumot már foglalkoztatták egy ízben az ilyen természetű panaszok és ekkor intézkedés történt, hogy a nagyvállalatoknál különleges

nyilvántartást készítsenek, amelybe az ellenőrzést végző tisztviselőnek be kell írnia az összes szükséges adatokat. Ezzel a sűrűn megismétlődő ellenőrzéseket meg lehetett volna akadályozni, azonban a minisztérium rendelkezését általában nem veszik figyelembe. Panasz tárgyát képezi az a körülmény is, hogy a kihágás megállapításánál felvett jegyzőkönyvet nyilvánosságra hozzák, holott ez még nem jelent végleges döntést, hiszen jogorvoslatnak van helye és számtalan esetben egyszerűen megsemmisítik a kirótt bírságot. Másik panasz, hogy már kifizetett adóösszegekkel is megterhelik a vállalatokat. A Gyáriparosok Szövetsége az összes panaszokat a pénzügyminiszter elé terjeszti és sür-gős, hathatós intézkedést kér.

== Igazoltatni kell a repülőbéllyegellenőrzéket. A nemzetközi repülőalap igazgatósága közli, hogy a repülőbéllyegellenőrök az ellenőrzés megkezdése előtt kötelesek magukat a Casa Fondului Național al Aviației által kiállított igazolványokkal igazolni. Azonkívül a vizsgálat befejezése után kötelesek beírni a vállalat könyveibe, hogy mely napon és mely órában kezdték meg és végezték be a vizsgálatot. Azok az ellenőrök, akik igazolvány nélkül jelentkeznek a kereskedőknél és iparosoknál nem tartoznak a repülőalap ellenőrei sorába. Ilyen esetben a repülőalap igazgatósága arra kéri a kereskedőket, iparosokat és gyárosokat, hogy azonnal tegyenek jelentést a rendőrségnek

UDVARIAS UTONALLÓ

A külváros egyik mellékutcájában Bróm urat feltartóztatja egy marconakülsejű revolveres ember és így szól:

— Nagyságos ur, könyörüljön meg egy szegény ördögön, akinek az égvilágon semmije sincs ezen a rongyos revolveren kívül.

== Nem történt semmi... A Curentul című fővárosi lap kinos feltűnést keltő cikkben szellőztette Chirculescu N., a társadalombiztosító központi igazgatósági elnökének az intézmény számára történt közszállítások körül vitt szerepét. Ugy a munkaügyi minisztérium, mint a társadalombiztosító központi vezetősége hivatalos nyilatkozatban utasítja vissza a támadásokat és a nyilatkozatok megállapítják, hogy nem történt semmiféle szabálytalanság...

— UDULÓHAZAT KAP A SZABOMESTEREK SZINDIKATUSA. Követésre méltó szép példáját adja a szabók szindikátusának alelnöke: Milag és annak neje; akik Siria-Világos határában levő kolnájukra két emeletet építenek és azt felajánlották a szabómesterek szindikátusának, ahol a szindikátusi tagok és hozzátartozóik napi tíz leleért nyaralhatnak. A vasbetonokra épített kolna, valamikor a Bohusék tulajdona volt. Maasziv és ellenálló építkezési alapja könnyen elbíra a két emeletet. A kolna egyik nevezetessége, hogy ott van beépítve az ország legnagyobb három hordója. Osztrák társaság építette. Beton külseje és fajansa belső burkolata van a hordóknak. Mindenik hordónak három és fél vagon a belső űrtartalma. Tíz és félvagon bor fért el benne, annak idején, mikor még érdemes volt exportra bort összegyűjteni. Az utolsó szűretet a vörös katonák tartották, akik vederszámba cipelték szét a bort és végül az egész bortengert ráengedték az országutra. Most üresen konganak a hatalmas hordókolosszusok. A rossz bor-politika gyászindulóját kongatják.

NEM FONTOS.

— Kérek egy doboz cigarettát a férjem részére.
— Lehet az valami jobb minőség?
— Nem fontos. Otthon ugye szabad neki rágyújtani.

== Árlejtés. Szeptember tizenhatodikán és tizenhetedikén délelőtt 11 órakor árlejtést tartanak az aradi városházán kövezési munkálatok elvégzésére. Pályázati feltételek megtekinthetők a városházán.

lelmesen és váratlanul, ijesztő alak emelkedett föl a két urna közti árnyékból. A megdöbbentő alak, fahéjszínű, tigrisszerűen csikozott kutya volt. Nem is kutya, mesebeli szörny, borjunál nagyobb, dandogg, külön kegyetlenségre tenyésztett, láncos véreb. A véreb nem ugatott, az ugató kutya mindig veszít méltóságából, mindössze annyit csinált, hogy csöndesen, de ingerülten fölfonta innyét és megmutatta, agyarnak is beillő szemfogait.

A tigris-csikos kutya Plutó volt, a mérnök házőrző vérebe. Plutó az a végzetes számadási hiba volt, amely a leggondosabban készített tervekbe is belecsuszik olykor. A mérnöknek nem félt a kutyától, néha a kislányát lovagoltatta rajta. És mivel az ő számára nem volt akadály Plutó, azt hitte, másnak sem az. Megfeledezett róla, valósággal kiesett a tudatából az egész kutyaól, mialatt még azt is megmagyarázta Jenőnek, hogy az ebédülő szőnyegének a széle fölkkunkorodik, vigyázzon, meg ne botlik benne.

Most ime, jelentkezett a hiba, ott állt, mint a megsértett erkölcs testet öltött szelleme, démoni jóbarátja a távoli férjnek, csikosan és rettenetesen az ajtó előtti lépcsőn, mazdumiatlanul és mégis a düh-től reszkette, foszforeszkáló szemmel, fölfont innyel, fogán csillant a holdfény.

Jenő megdermedt. A két leghatalmasabb, ősi érzés keresztetűdött benne. A végső fokozott szerelemi vágy és a hirtelen lecsapó halálfélelem. Amint — néhány becses kivételtől eltekintve — ilyenkor rendszeren a halálfélelem bizonyul erősebbnek, Jenő is tökéletesen megfeledezett az aszonyról. Minden idegerezje a szemben álló veszély ellen feszült.

Agya villámgyorsan, vibrálva járt. Mit csináljon a kutyával? — Az ösztöne azt sugta, hogy neki

is vannak izma, körme és fogá, ő is harcra termett állatja a természetnek. Ha nekimenne, talán le tudná győzni Plutót. De az értelem vitatkozni kezdett, hogy milyen győzelmes győzelem lenne ez, hiszen közben a tigris-csikos dög is valószínűleg csinálna vele valamit. Szinte érezte a testén a kutya fog marcangolta sebeket.

Minél inkább az ész kerekedett benne felül, annál inkább belátta, hogy ebben az esetben a harc-nál helyesebb cselekedett a meghátrálás! — Igen, de hogyan térjen ki a küzdelem elől? — Nagyon közel volt az üres, óriási téren a kutyához. És Plutón látszott, hogy emelkedik benne a támadó szellem. Szeméből már egészen eltűnt az álom lustasága, éber lett, kegyetlem. Szinte érzett, hogy gondolkodik, merről marjon belé, a szemtelen idegenbe, aki birodalmába merészakedett.

Elfutni itt nem lehetett. A kutya utólérté és lehuzta volna. Különböző háttáfordítani sem lett volna tanácsos. És kétségtelemül rögtönös cselekvésre ingerelte volna Plutót.

Maradt az egyetlen út. Fölmászni valamelyik gyümölcsfára az udvaron.

Jenő lépérl-lépésre hátrált, a kutya ugyancsak lépérl-lépésre követte, fölfont hogy vérszójólan remegett. Néma, feszült párba volt az az ember hipnotikus szeme és az állat vérszomja között.

Végül megérezte Jenő, hogy háttával beléülkötött egy fa törzsébe. Ekkor különös dolog történt. A fiatal patikus diákkorában sem volt kitűnő tornász, a tornaterem rudra sem tudott rendszeren föl-mászni, előlrol. Itt hátulról, lehebelmetül nehéz helyzetből startolva, egy pillanat alatt fönt volt a fán. Oly könnyedén, oly gyorsan, hogy a kutya, aki most

Szerkesztői üzenetek

P. D. építőmester, Sf. Gheorghe-Sepsiszentgyörgy. Ön a lapunkban közölt részletes ismertetésre hivatkozik, amelyet e rovatban arról közöltünk, hogy ki az építész-mérnök és ki a képesített építőmester. Most ennek kapcsán azt kérdezi, hogy a törvény melyik rendelkezése határozza meg az építőipar különböző kategóriáit. A kérdésre e szűk rovat keretén belül nem válaszolhatunk. Magát a törvény szövegét kell Önnek tanulmányoznia, mert hiszen az Önt teljes egészében érdekli. Szíveskedjék Maszny János aradi képesített építőmester urhoz fordulni, akinek a vonatkozó összes törvények és rendeletek birtokában vannak, tőle megtudhatja, honnan szerezhetők be ezek a törvényes intézkedések. Az építészek testületének budapesti központja minden évben évkönyvet ad ki és ebben az összes törvényes rendelkezéseket, amelyek az építészekre, illetve az építőmesterekre és a szakma többi ágára vonatkoznak, közli. — *Ha a törvény rendelkezéseit helységében nem tartják be, hova forduljon jogorvoslatért?* — Ez a második kérdése. A közigazgatási hatóság által kiadott törvénytelen rendelkezések a helyi közigazgatási bíróságnál támadhatók meg. Ennek formáját és módját csak ügyvéd által végezhető el. Az építészekkel kapcsolatos rendelkezéseket és törvényeket, mint a multban is megtettük, a jövőben is ismertetni fogjuk. Kísérje figyelemmel a lapot és ezt a rovatot.

G. F. könyvkötőmester, Sătmăre-Satmár. Mi a teendő azokkal szemben, akiknek van könyvkötő iparuk, de nem tudják igazolni szakképzettségüket? — Kérdezi Ön hozzánk intézett levelében. A törvény álláspontja szerint nem szakiparosok nem kaphatnak mesterkönyvet, mert nincs módjukban szakképzettségüket igazolni. Más azonban a helyzet, ha az illetőnek szerzett joga van. Ez azonban csak a mi álláspontunk, mert számos hatóság nem respektálja a szerzett jogokat. A vitát a felsőbb hatóságok döntik el e tekintetben. Közöltük az „Az Iparos”-ban, hogy azok az iparosok, akik a multban nem voltak kötelezve tanonckodásra, régi iparigazolványuk alapján megkapják a mesterkönyvet. A kérdést illetőleg lapunk ezévi 32-ik számában jogi rovatvezetőnk részletesen ismertette a munkaügyi minisztérium 44798—1937. számú vonatkozó rendeletét. Szíveskedjék azt átolvasni és mindenre részletes felvilágosítást nyert. Egyet föltétlenül meg kell jegyeznie: kézműipart az új törvény szerint nem lehet munkavezetővel gyakorolni. Kézműiparos az, aki legfeljebb tíz munkást alkalmaz és legfeljebb husz lőerőt használ. Ha egy ipari üzem nagyobb apparátussal dolgozik, mint az előbb említett követelmény, akkor sem tartozik a kézműipari meghatározás alá,

hogyha szakmája egyébként kézműipari jellegű. Ily esetben természetesen alkalmazható mesterkönyvvvel rendelkező szakiparos vezetői minőségben, sőt nemcsak lehet, hanem kell is az új törvény szerint szakképzett művezetőt alkalmazni. Kézműipari üzemek tulajdonosa csak szakképzett mester, vagy annak halála után özvegyjogon a felesége lehet. A könyvkötő mesterség az 1884-ik évi XVII-ik törvénycikk szerint képesítéshez volt kötve, a kicserélést kérőnek tehát a maga szakmai képzettségét igazolnia kell. Kérheti azonban az illető vizsga elé bocsátatását is és ha a minisztérium engedélyezi, ezen az alapon is kaphat mesterkönyvet.

M. fémipari üzem, Timişoara-Temesvár. Ön azt a kérdést veti fel, hogy hány ipart kell váltania. Irja, hogy van vas-, réz- és modern csőbutor-üzeme, hogy ezeket galvanizálni, nikkelezni tudja és drótfonatok készítését és épületlakatos munkákat is vállal. Tanulmányozza át lapunk jelen számában az új ipartörvény végrehajtási utasításának szövegében közölt táblázatot, amely az ipartörvény keretében eső iparágakat sorolja fel és gondoskodik arról, hogy új iparendélyében valamennyi olyan iparág szerepeljen, melyet Ön üzemeltet és üzemeltet. Erre Önnek joga van és legfeljebb akörül a kérdés körül van vitának helye, hogy minden egyes iparág után külön kell-e fizetnie a megfelelő illetéket. A mi véleményünk szerint nem kell külön fizetni, a munkakamarai gyakorlat szerint azonban igen. Mindenesetre ezek a jogok többet érnek, minthogy az illetékek vitás ügye miatt halasztást szenvedhetnének. Legrosszabb esetben kifizeti az illetékeket és nem lesz legalább baja az Ön által üzemeltetett különböző iparágak miatt. Attól nem kell félnie, hogy minden egyes szakma után külön adóztatják meg, mert hiszen Ön mint ipari cég, üzemi adót fizet és az az eszmei szempont, hogy hány szakma üzése alapján alakul ki a jövedelme, nem gyakorol befolyást a kizárólag a jövedelem nagysága alapján számításba kerülő adóra. Másik kérdése, hogy mit kell tennie a fiának, aki 1932. óta mint segéd az Ön üzemében dolgozik. Azt tanácsoljuk, hogy váltson a fiának is mesterkönyvet, amennyiben az ottani munkakamaránál ezt keresztül tudja vinni. Ha nem sikerül, fiának mestervizsgát kell tennie. Pontos tanácsot nem adhatunk, mert nem vagyunk tisztába azzal, milyen irásokkal rendelkezik a fia. Mindenesetre a kérdésre az ottani szindikátusnál kapja szakszerűség és jóindulat szempontjából egyformán a legkielégítőbb választ.

Lábbeli készítő iparos, Braşov-Brassó. Az kérdezi Ön, milyen életkorban jár rokkantsági nyugdíj a betegsegélyző törvény alapján, hogy melyik szakass alapján intézkedik a törvény ennek a kérdésnek

az ügyében és hogy állandó szembaja folytán, ha munkaképtelen lett, van-e ilyen nyugdíjra jogosultsága? A rokkantsági segély nincs életkorhoz kötve. Ha a betegsegélyzői tag balesetet szenved, jogosultsága van baleseti nyugdíjra. Ha a munkaképtelenség oka betegség, ugyanolyan elbírálás alá esik. A törvény 6-ik szakaszának 18-ik pontja intézkedik az ilyen ügyekben. Eszerint ha a biztosított a biztosítás ideje alatt bekövetkezett betegségből felgyógyult, de a betegség következményeképpen munkaképtelenség áll be, joga van rokkantsági nyugdíjra. A munkaképtelenség megállapítását kérni kell az illetékes betegsegélyzőtől. Mindaddig, amíg a kérelmet nem adta be, nem állapítható meg a nyugdíj. Fontos tehát, hogy sürgősen adja be a kérelmet azért is, mert csak annak benyújtási időpontjától kezdve folyósítják a későbbi eljárás folyamán megállapított nyugdíjat. A törvény értelmében a munkaképtelenség alapján járó nyugdíjhoz csak akkor van joga, ha a nyugdíjazása iránti kérvényének beadása előtt legalább 200 hétig fizette a járulékokat és évenként legalább 16 héten keresztül. Az, hogy Önnek szembaja van, semmiben sem befolyásolja ügyét. A súlyos látási zavarok beigazolódása száz százalékos munkaképtelenséget szoktak megállapítani.

Kelmefestő, Oradea-Nagyvárad. Előadja Ön, hogy a bélyegtörvény 15-ik szakaszának 8-ik pontja alapján 1.40 százalékos bélyegilletéket követelnek tőle. Kérdezi, fizetnek-e ilyen illetéket az aradi és timişoara-i festők és tisztítók. Külön levelezőlapban is jeleztük, hogy az eljárás, amit a pénzügyi közeg tekintetben Öntől követel, nem bir törvényes alappal. A törvény vonatkozó szakasza csak olyan munkára vonatkozik, amelyeket az állam, megye, vagy község részére végez az iparos. Nyugodtan megtagadhatja tehát a követelt illeték megfizetését, mert hiszen Ön magánfeleltől vállal munkát. A pénzügyi közeg kihágási jegyzőkönyvet fog felvenni, amit Ön megfelelőbb, előadva védelmét. Az ügyre vonatkozó formaságokat és felelőzést ügyvéd útján készíttesse el és a pert meg fogja nyerni. Aradon nem fizetnek ilyen illetéket a ruhafestők és tisztítók.

Szabómester Cluj-Kolozsvár. Csak közérdekű ügyben nyújthatunk felvilágosítást, magánügyekben nem. Természetesen csak előfizetőinknek állunk rendelkezésére és privát levelet csak akkor küldünk, hogyha a postaköltséget előzetesen beküldik.

Cipész-mester, Braşov-Brassó. A pénzügyminisztérium 12012—1937. számú rendeletével megtiltotta a kihágási jegyzőkönyvek ceruzával való felvételét. Jegyzőkönyvet csak tintával, vagy írógéppel lehet felvenni. Joga volt tehát Önnek ahhoz, hogy a kérdéses jegyzőkönyv aláírását azon a címen, hogy az nem eléggé olvasható, megtagadja. Emiatt Önt semmiféle joghátrány nem érheti.

Tipografia „HIRLAP” Arad.

már nekiugrott, a lábát sem tudta elkapni, foga csak a fa törzsének háncsát hasította le.

A megmentő fa szilvafa volt, ezt már a tetején konstataja Jenő, a holdsütött levelek és éretlen szilvabogyók között, a kimerültségtől lihegve, amíg elhelyezkedést keresett az ágak villáiban, mint egy megkergetett, kővér, nagy majom.

Lenézett a földre. Plútó ott állt a fa alatt, foszforeszkáló szemével kajánul figyelt fölfelé. Jenő megkönnyebbülten sóhajtott, aztán pedánsan leporolta a kabátját. Ugyanis meszes lett, mert a szilvafa dereka mésszel volt bekenve a hernyók ellen.

A város harangjai a távolban elütöttek az éjféltől. És Jenő a kongások elrezdülése után rájött, hogy helyzete nem oldódott meg, csak komplikálódott. Hogyan jusson be szerelméhez? Egyáltalán, hogy távozzon a fáról, amely alatt Plútó kényelmesen lefeküdt, a hűsítő fenevadak kegyetlen türelmével várakozva a prédájára.

Jenő várt. Valami csak történni fog! De nem történt semmi. Az éjszaka percei csöndesen multak, mint a sötét tengerek halk loccsanásai. — Egy fotelben sem lehet sokáig egyformán ülni, az ember belefárad. Jenő tagjai is elszibbadtak és kényelmesebb pozíciót próbált keresni a fa tetején. Az ágak és levelek zizegve megmozdultak. E zajtól izgatva, Plútó halkán morogni kezdett. Nem mocant, csak morgott. Mély dörmögésében, amely hasonlított a távoli földrengéshez, az a figyelmeztetés volt, hogy: „Le ne merj jönni onnan!”

Jenő a lombok között lenézett a kutyára. Suttogva beszélt hozzá: „Menj már innen el a fenébe! Dögölj meg! Disznó!” — Plútó csak előbbi, mély, halk, fenyegető morgását küldte válaszul a szavakra.

Elmult egy óra a mérhetetlen unalom és zokogórcshöz közeli idegesség elemeiből összeszőve. Jenő közben megkóstolta az éretlen szilvát, amely még inkább keserű volt, mint savanyu. Elkéseredve konstatálta, hogy a cigarettatárcája nála van, de az öngyújtót otthon felejtette a mosdón. Talált a zsebében néhány szem pörkölt kávé, óvatosan roppogtatva megette mind, amitől élmeyegni kezdett a gyomra.

A hold eltűnt, egyre jobban fáradni és álmosodni kezdett, amikor a tiszta, csillagos égből, amelyen látni sem lehetett a felhőt, hirtelen éles zápor esett. Csak tíz percig zuhogott, de az elég volt hozzá, hogy Jenő bõrig ázzon a fán. Vízönt mikor az eső elállt, váratlanul jéghideg szél kerekedett. A fiatalember száradt és didergett. A kutya egy hóhér türelmével várt odalent. Most, hogy a hold már nem sütött, körvonala még nagyobbak és ijesztőbbnek tűnt a sötétben.

Háromnegyedhárom volt, amikor a mérnöknek hálósobájának ablakában a rózsaszín fény kialudt, mintha egy virrasztó szem csukódott volna be. Nyilvánvaló, hogy az asszony megunt a várakozást. Csodálkozva és sértődötten eloltotta a villanyt.

Jenő mélységes székén öntötte el: „Mit gondolhat most rólam Ida?” Ez olyan szörnyű pillanat volt, hogy csaknem leugrott a fáról, Plútó nyakához. Aztán — szinte örült neki, hogy ez az eszébe jut — értelmébe villant, hogy ezt mégsem teheti meg. Nem teheti meg, mégpedig éppen Ida miatt. Mi történne, ha a küzdelem zaja felverné a kertészeket, a környéket? És őt ott találnák, amint véresen hempereg a földön Plútóval. Micsoda szenzáció lenne! Micsoda botrány! Milyen környű lenne az ilyen ügyekben szenzációs kisvárosnak kikombinálni a

valóságot! — Mi következne belőle? — Válasz! — Elvehetné feleségül Idát! A fene egye meg, hiszen gyönyörű és imádja! De azért mégis sok lenne kis-é! És mit szólna a mamája? És mit szólna a férj? És kinél maradna Ida kislánya? — Ez is bosszantotta. Manika csunya gyerek volt, elkényeztetett, ki nem állhatta.

Várt tovább, amíg a hajnal kék lett, aztán rózsaszín, aztán fehér. Álmos volt, éhes, összegyűrt, fázt, élmeygett, szája keserű volt a nyers kávéból. Idegesen tippelt, hogy ki fogja megszabadítani? — A kertész? Elég lesz-e husz pengő a kertésznek, hogy a száját befogja? — Mit fog mondani Idának? — Bevallja, hogy megijedt a kutyától? — És mi lesz, ha a kertész nem fogja be a száját? Idával vége lesz mindennek és a botrány mégis kitör! És a mérnök? — Olyan jóban volt Lajossal, hogy fog most a szemébe nézni? És ismét a mama! Ida, a kertész, Lajos! — Óh, hogy a kolera pusztítsa el ezt a dögöt, hát nem itt vár még mindig a fa alatt?

Negyedhét lett. Csönd. Micsoda mese, hogy vidéken korán kelnek az emberek. És miért történt mindez? Mit vétett ő, hogy ilyen katasztrófa érte? És akkor, a madárcsicsergéssel hangos, teli reggel az a gyanu lopakodott Jenő lelkébe, hogy ez talán Isten akarata volt. Isten akarata, Isten ujjai, amely egy kemény, de apaian jószágos mozdulattal megmutatta neki az igazi ösvényt. Szinte sirva fakadt, úgy megtisztult a szíve. Végtelen sóvárgás fogta el a rendes, tisztá, praktikus kényelem után. És háromnegyedhétkor, még mindig fõtt a szilvafa ágai között, szilárdan elhatározta, sőt esküvel fogadta magában, hogyha botrány nélkül ki fog mászni az ügyből, még délután összeeszkölja, megkéri és diszpenzációval, két héten belül feleségül veszi Katicát.